



HÄÄDEMEESTE VALLA ÜLDPLANEERING

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne

HÄÄDEMEESTE VALLAVALITSUS

HÄÄDEMEESTE 2013



Sisukord

Sisukord	2
Sissejuhatus	4
1. Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise peamised eesmärgid ja sisu	5
1.1. Üldplaneeringu eesmärk ja vajadus	5
1.2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus ja metoodika	6
1.3. Üldplaneeringu seos teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega	7
2. Mõjutatava keskkonna kirjeldus	11
2.1. Häädemeeste valla üldisloomustus	11
2.2. Looduskeskkond	13
2.3. Veekogud	19
2.4. Looduskaitse	20
2.5. Rohevõrgustik ning miljööväärtuslikud alad	24
2.6. Väärtuslikud maastikud	24
2.7. Sotsiaalne infrastruktuur	25
2.8. Tehniline infrastruktuur	30
3. Üldplaneeringus käsitletavadalternatiivid	31
3.1. Alternatiivide kaalutlemine korduva üleujutusega alade jaehituskeeluvööndi piiri määramisel	31
3.2. Alternatiivide kaalutlemine tiheasutusalade määramisel	32
3.3. Rohevõrgustiku täpsustamise alternatiivid	32
4. Üldplaneeringu elluviimisega kaasnevad mõjud	34
4.1. Planeeringu elluviimisel tekkida võiva keskkonnamõju hindamine	34
4.2. Mõjud looduskeskkonnale, kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura aladele	34
4.3. Mõjud rohevõrgustikule	35
4.4. Mõjud rannale ja kaldale	35
4.5. Mõjud sotsiaal-majanduslikule ja kultuurikeskkonnale	35
4.6. Mõjud maastikule ning kultuuripärandile	37
4.7. Mõjud välisõhu kvaliteedile ja kliimamuutustele	38
4.8. Mõjud pinna- ja põhjaveele	38
4.9. Jäätmekäitluse mõjud	39
4.10. Planeeringu ja tegevuste mõjud	39



4.11. Erinevate mõjude omavahelised seosed ja piiriülese keskkonnamõju puudumine	43
5. Üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmete ja mõõdetavate indikaatorite kirjeldus	44
6. Üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed	45
7. Avalikkuse kaasamine KSH protsessi.	46
8. Mõjude hindamise kokkuvõte	47
Kasutatud materjalid	48
LISAD.....	49



Sissejuhatus

Häädemeeste valla üldplaneering peamiseks eesmärgiks on määrata Häädemeeste valla ruumilise planeerimise üldised põhimõtted, ruumilise arengu suunad sh maakasutuse ja ehitustingimused.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks on Häädemeeste valla üldplaneering, mis algatati Häädemeeste Vallavolikogu 16.08.2005.a.otsusega nr.64 „Häädemeeste valla üldplaneeringu algatamine”

Häädemeeste valla üldplaneering alast on välja lülitatud valla rannikupiirkond, mis piirneb idast Tallinn- Pärnu-Ikla põhimaantee (Via Balticast), lõunast Eesti Vabariigi piiriga ja põhjast Häädemeeste aleviku piiriga (vt joonis). Rannikupiirkonna ruumilist lahendust käsitleb Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneering, mis on eraldiseisev dokument, algatatud Häädemeeste Vallavolikogu 16.08.2005 otsusega nr.65; „Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu algatamine” ja Häädemeeste Vallavolikogu 30.09.2005 otsusega nr.86 „Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu ala laiendamine”

Käesoleva KSH eesmärk on hinnata Häädemeeste valla üldplaneeringu elluviimisega kaasnevaid võimalike strateegilisi keskkonnamõjusid, mis hõlmab mõjude prognoosimist ja hindamist, alternatiivsete võimaluste selgitamist, kirjeldamist, hindamist ja võrdlemist Häädemeeste valla üldplaneering keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostajaks on Häädemeeste Vallavalitsus (Merle Looring, Irja Pede, Urmas Aava), konsultantideks Arhitektibüroo „Koot&Koot“ (kuni november 2009), Pärnu Maavalitsuse ning Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni esindajad Tiiu Pärn, Raine Viitas, Toomas Kalda ja Kadri Hänni.

Töö koostajad kasutasid aruande koostamisel piirkonna kohta tehtud varemkoostatud arengudokumente, planeeringuid, uuringuid, mõõtmisi, analüüse jne.



1. Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise peamised eesmärgid ja sisu

1.1. Üldplaneeringu eesmärk ja vajadus

Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusel leitakse tasakaalustatud ruumiline lahendus, mis arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning välditakse oluliste ja tõenäoliselt negatiivsete mõjude avaldumist.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikuks aluseks on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, mille kohaselt on keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) üldeesmärk:

- 1) arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel;
- 2) tagada keskkonnakvaliteet;
- 3) edendada säästvat arengut.

KSH eesmärk on antud juhul tuvastada, kas uue üldplaneeringu elluviimine võib tuua kaasa olulist ja/või tõenäolist keskkonnamõju võrreldes seni kehtivate planeeringute realiseerimisega.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi KSH) on menetlus, mille eesmärk on keskkonnakaalutluste integreerimine strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisse, tagades seeläbi keskkonnakaitse kõrge taseme ning edendades säästvat arengut.

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandega selgitatakse, kirjeldatakse ja hinnatakse strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja peamisi alternatiivseid meetmeid, tegevusi ja ülesandeid arvestades strateegilise planeerimisdokumendi eesmärgi ja käsitletavat territooriumi.

Aruande koostamise aluseks on Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programm, mis on Keskkonnaameti poolt heaks kiidetud.

Häädemeeste valla üldplaneeringu peamiseks eesmärgiks on määrata Häädemeeste valla ruumilise planeerimise üldised põhimõtted, ruumilise arengu suunad, sh maakasutuse ja ehitustingimused, mis toetavad kvaliteetse ja turvalise elukeskkonna loomist ning säästvat ja tasakaalustatud ruumilist arengut.

Üldplaneeringu peamised ülesanded on:

- Häädemeeste valla ruumilise arengu põhimõtete ning valdkondlike arengueelduste ja võimaluste kujundamine
- üldplaneeringu ellurakendamisega kaasneva võivate majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude ning looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine
- anda maa- ja veealadele üldised kasutamise- ja ehitustingimused sh juhtotstarbe seadmine;
- määrata tiheasustusega ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alad;
- miljööväärtuslike hoonestusalade, väärtuslike maastike looduskoosluste ja põllumaade määramine nende kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine või täpsustamine;
- roheline võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine;



- teede ja tänavate, raudteede, sadamate ja lennuväljade asukoha ning liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine;
- põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste ning olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmete määramine;
- puhke- ja virgestusalade määramine;
- ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine looduskaitseaduses sätestatud korras;
- ettepanekute tegemine maa-alade kaitse alla võtmiseks;
- üldiste riigikaitsealade vajaduste arvestamine ja vajaduse korral riigikaitsealade otstarbega maa-alade määramine ning maakonnaplaneeringus määratud riigikaitsealade otstarbega maa-alade piiride täpsustamine;
- ettepanekute tegemine kuritegevusriskide ennetamiseks planeerimise kaudu
- esitada ettepanekud maaalade (maaüksuste) munitsipaliseerimiseks
- esitada ettepanekud maakonnaplaneeringu muutmiseks.

1.2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus ja metoodika

Käesolev Keskkonnamõju strateegilise hindamine käsitleb Häädemeeste valla üldplaneeringu elluviimise kaasaegseid võimalikke strateegilisi keskkonnamõjusid.

Häädemeeste valla üldplaneeringu alast on välja lülitatud valla rannikupiirkond, mis piirneb idast Tallinn- Pärnu-Ikla põhimaantee (Via Baltica), lõunast Eesti Vabariigi piiriga ja põhjast Häädemeeste aleviku piiriga (vt joonis). Rannikupiirkonna ruumilist lahendust käsitletakse edaspidi Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringuga, mis on eraldiseisev dokument, algatatud Häädemeeste Vallavolikogu 16.08.2005 otsusega nr.65; „Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu algatamine” ja Häädemeeste Vallavolikogu 30.09.2005 otsusega nr.86 „Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu ala laiendamine”

Metoodika

Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamisel kasutati integreeritud analüüsi, milles arvestati sotsiaal-majanduslikku, loodus- ja kultuurikeskkonda. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne aruande sisu tuleneb Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaajuhtimissüsteemi seaduse § 40 sätestatust.

Analüüsimisel lähtuti alljärgnevatest aspektidest:

- õiguslikud aspektid
- sotsio-ökoloogilised aspektid

Kogutud ruumiandmed integreeriti ja visualiseeriti kaardidokumentides (GIS analüüs). Sotsio-ökoloogiliste aspektide käsitlemisel võeti aluseks, et ökosüsteem on isereguleeriv seostatud tervik, milles toitumisahelate ja ainete ringluse kaudu on omavahel seotud kõik organismid ükskõik millisel troofilis-energeetilisel tasemel, ükskõik millisesse süstemaatilisse üksusesse nad kuuluvad. Ökosüsteemi osaks on inimühiskond oma kultuurilise mitmekesisusega, moodustades tihedalt seotud sotsiaal-ökoloogilise süsteemi. Sotsiaal-ökoloogiline süsteem on tihe võrgustik, mis koosneb sotsiaalsetest seostest (inimtegevus) ja ökoloogilistest seostest ning nende omavahelistest kontaktidest ja seostest.

Analüüsimisel kasutati kirjeldavat meetodit, mis toob välja keskkonnale mõju avaldavad tegurid ning hindamismaatriksit, mis võimaldas hinnata erinevate tegurite mõjusid ja esitada leevendavad abinõud.



Keskkonnamõju strateegilise hindamisel:

- kirjeldati kavandatavaid tegevusi ja võrreldi võimalikke alternatiivseid lahendusi;
- hinnati kavandatava tegevusega kaasnevaid võimalikke olulisi keskkonnamõjusid (mõjuolulisus selgub planeeringu koostamise käigus), määratleti mõjude ulatus;
- pöörati tähelepanu piirkonna senisest ja kavandatavast maakasutuse spetsiifikast tulenevatele probleemidele ja valdkondadele: rohevõrgustik, kaitsealad, elamu- ja tööstuspiirkonnad, veevarustuse ja kanaliseerimise küsimused, puhke- ja virgestusalade piisavus ja võimalik kasutuskooormus, liiklusega seotud aspektid, kergliikluse arendamine jms;
- hinnati võimalikke kumulatiivseid mõjusid;
- analüüsiti kavandatava tegevuse vastavust planeeringute ja arengukavadega ning asjassepütuva keskkonnaseadusandlusega;
- anti soovitused võimalike negatiivsete mõjude vältimiseks.

KSH käigus selgitati välja planeeringuga kavandatavad tegevused, millel võib eeldatavasti olla positiivne või oluline negatiivne mõju. Planeeringulahenduse väljatöötamise üheks põhimõtteks oli, et kavandatav tegevus avaldaks tulevikus planeeringuala keskkonnale kokkuvõttes positiivset mõju. KSH ekspertide analüüsitulemused edastati töö käigus planeeringu koostajale ja koostamise konsultandile teadmiseks ja arvestamiseks.

Negatiivne keskkonnamõju on oluline juhtudel, kui see:

- eeldatavalt ületab tegevuskohas looduskeskkonna taluvust,
- põhjustab kas looduses või sotsiaalmajanduslikus keskkonnas pöördumatuid muutusi või seab ohtu inimese tervise või heaolu, kultuuripärandi või vara.

Alternatiivide võrdlemine toimus järgmiste kriteeriumide alusel:

- reaalsus ja teostatavus tuginedes sotsiaalse, kultuurilise ja majandusliku ja looduskeskkonna aspektidele;
- vastavus õigusaktidega kehtestatud nõuetele;
- maksumus.

Õigusaktiga vastuolus olev alternatiiv ei saa olla reaalne, kui just ei ole oodata õigusakti muutmist. Reaalne ei saa olla ka teostamatu alternatiiv. Välistada tuleb ka ebamõistlikult kalleid alternatiive, kuigi piir ebamõistliku ning reaalse maksumuse vahel ei pruugi alati selge olla. Alternatiiv võidakse kõrvale jätta, kui osapooled üksmeelselt tõdevad, et see põhjustaks täiesti vastuvõetamatu keskkonnamõju sh sotsiaalse, kultuurilise ja majandusliku mõju.

1.3. Üldplaneeringu seos teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega

Euroopa Regionaalse/Ruumilise Planeerimise Harta (European Regional/Spatial Planning Charter, 1983), mis kiideti heaks Euroopa Nõukogu liikmesmaade Planeeringuministrite (alalisel) Konverentsil. Hartaga fikseeritud sisulised muudatused tingisid uue termini - ruumiline planeerimine (ingl.k. spatial planning) kasutuselevõtmise. Hartas leidis kajastamist selleks ajaks praktikast saadud kogemus, et ulatuslikuma territooriumi planeerimine pole võimalik ilma sotsiaal-, majandus-, keskkonna- ja kultuuriaspektide tasakaalustatud käsitletusega, kusjuures territoriaalset planeerimist pole võimalik vaadelda lahus üldisest sotsiaal-majandusliku arengu prognoosist või kavast. Planeerimine eeldab eri eluvaldkondade arengu prognooside sünteesi. Sellist sünteesitud ja interdistsiplinaarset (territoriaalset) planeerimist hakatigi nimetama ruumiliseks planeerimiseks.



Häädemeeste valla üldplaneeringu koostamisel on tasakaalustatult käsitletud erinevaid eluvaldkondi, nii sotsiaal-, majandus-, keskkonna- kui ka kultuuriaspekte. Kohalikul tasandil on võetud fookusesse kohalike arenguplaanide koordineerimine, arvestades regionaal- ja üleriigilise planeerimise põhihuvisid

Läänemere piirkonna ruumilise planeerimise põhimõtted ja tegevussuunad on esitatud dokumendis „Vision and Strategies around the Baltic Sea 2010“ (VASAB 2010).

VASAB 2010+ ruumilise arengu programm hõlmab järgmiseid tegevussuundasid:

- Linnaregioonide jätkusuutliku arengut tagav koostöö
- Rahvusvaheline koostöö sektoritevaheline koostöö ja strateegiliste arengusuundade määramine
- Rahvusvaheliste üle-euroopaliste transpordikoridoride arendamine;
- Maapiirkondade ja tugevdamine ja tegevuste mitmekesistamine;
- Läänemere piirkonna rohevõrgustiku säilitamine;
- Rannikupiirkonna integreeritud planeerimine ja majandamine

Hinnatavas üldplaneeringus on käsitletud rahvusvahelise transpordikoridori Via Baltica arenguid, rohevõrgustiku säilitamist ja sidusust, aga ka rannikupiirkonna planeerimist.

Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ ruumilise arengu visioonis on toodud põhimõtted, mis on kooskõlas ja mida toetab Häädemeeste valla üldplaneeringus kavandatu:

- Eesti on sidusa ruumistruktuuriga, mitmekesise elukeskkonnaga ning välismaailmaga hästi ühendatud riik.

- Hajalinnastunud ruum seob tervikuks kompaktsed linnad, eeslinnad ja traditsioonilised külad, väärtustades võrdselt neid erinevaid elamisviise. Hajalinnastunud ruumi inimsõbralikkuse ja majandusliku konkurentsivõime tagavad eeskätt looduslähedane keskkond ning hästi sidustatud asulate võrgustik.

- Maapiirkonnad pakuvad inimestele elukoha privaatsust, toimetulekut sõltumata välistest oludest ja looduslikku elukeskkonda. Ökoloogiliselt puhta tootmise suunas orienteeritud põllumajandus ja metsandus pakuvad traditsioonilisemaid töökohti ning tagavad – koos hästi korraldatud kultuuri- ning loodusturismiga – Eesti kultuurimaastike ja rohevõrgustiku säilimise ning kestliku kasutamise. Ligipääs keskustes paiknevaile töökohtadele, teenustele ja haridusasutustele ning head andmesidevõimalused tagavad head võimalused ka üha kasvavale „linnastunud“ osale maaelanikest. Elujõulise asustuse säilimine maal tagab võimaluse paremini ära kasutada riigi erinevaid ressursse.

- Eesti on avatud merele. Riigi rahvusvahelise konkurentsivõime üheks võtmeteguriks olev reisi-, kauba- ja väikesadamate võrgustik on aktiivselt toimiv ning hästi ühendatud teiste taristutega. Tõhus ja kestlik merealade kasutamine on riigile oluline ning siin on vastavate planeeringute kaasabil saavutatud mõistlik tasakaal vaba-aja-kasutuse, turismi, veekogude kaitse ning majandustegevuse vahel. Eesti maastikku nii linnades kui maal hästi ilmetavad ja ruumi eripära esile tõstvad veekogud ja rannaalad on aktiivses ja kestlikus avalikus kasutuses.

Planeerimiseseaduse kohaselt on üldplaneeringu koostamisel aluseks kehtestatud maakonnaplaneering.

”Pärnu maakonnaplaneeringus aastani toodud visiooni kohaselt on Pärnu maakond tulevikus:

- puhta elukeskkonnaga, omanäoline ja mitmekesise loodusega piirkond;
- töötamiseks ja puhkamiseks turvaline ning inimsõbralik elupaik;
- majanduslikult edukas ja stabiilselt arenev piirkond Läänemere regioonis.

Eelnimetatut võib näha arengueesmärgina ka pikemas perspektiivis ning kooskõlas Häädemeeste üldplaneeringu eesmärkidega.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on määratletud väärtuslikud kultuurimaastikud, roheline võrgustik,



väärtuslikud põllumaad ja puhkealad maakonnas. Suur osa Häädemeeste vallast kuulub rohelisse võrgustikku. Maakonnaplaneeringus sätestatud nõuded on kantud üldplaneeringusse. Täpsustati väärtuslike maastike ja rohelise võrgustiku piire vastavalt üldplaneeringu täpsusastmele. Üldplaneering täpsustab maakonnaplaneeringus määratud rohevõrgustikku, arvestades maakasutust, aga ka kohalikel kogemustel põhinevaid teadmisi rohevõrgustiku toimimisest ning loomade liikumisest ja rändest. Maakonna teemaplaneeringus määratud väärtuslike maastikega ja nende väärtuste säilimisega on arvestatud üldplaneeringus.

Pärnu alamvesikonna veemajanduskava peamised keskkonnaeesmärgid: elanikkonna varustamine tervisele ohutu joogiveega, põhjavee säästev kasutus, pinnaveekogude hea seisundi hoid või saavutamine, veekeskkonnaga seotud vee-elustiku mitmekesisuse säilimine; veekogude kasutamisevõimaluste ja -piirangute on selge määratlemine, mis toetab säästlikku majandusarengut. Häädemeeste valla üldplaneeringus on sätestatud sadamate, lautrikohtade ja supluskohtade keskkonnahoidlik kasutamine, supluskohtades suplusvee seire teostamine, määratletud on piirangud ranna- ja kaldapiirkonna säästvaks kasutamiseks.

Põhja-Liivimaa turismistrateegias on rõhutatud järgmiste turismitoodete valdkondi loodusturism, matkamine, toit ja kohalik kultuur, terviseedendus ja heaolu, mereturism (sh huvilaevad- ja jahid), kalapüük, rannikupuhkused, festivalid ja kultuuriüritused, jalgrattaturism, aga ka väikelennukid.

Põhja-Liivimaa jahisadamate strateegias on Treimani sadama ja Jaagupi arendamine kala- ja jahisadamatena.

Häädemeeste valla arengukavas aastateks 2011-2020 on fikseeritud valla arenguvisionid aastani 2020.

Häädemeeste valla tulevikuvision aastaks 2020 on: Häädemeeste on kasvava elanikkonna ja mitmekülgse ettevõtluse ning kauni loodusega turvaline vald.

Häädemeeste vallas on märkimisväärne hooajaliste (sesoonsete) elanike kogukond, millest tulenevalt võib siinkohal elanikkonna kasv tähenda ka hooajaliste elanike kasvu.

Häädemeeste valla strateegiliste arengueesmärkide ellurakendamise aluseks on üldplaneeringu lahendus – planeerimis- ja ehitusalaste otsuste langetamisel, investeringute suunamisel ning keskkonnaväärtuste säilitamisel ja edasiarendamisel.

Hea ühenduse Tallinna, Pärnu ja Riiaga tagav Tallinn-Pärnu – Ikla põhimaantee (Via Baltica) ja vallasisene teedevõrk loovad võimalused nii puhkemajanduse jm liiki ettevõtluse arendamiseks kui ka elamu- ja maakodude piirkonna väljakujundamiseks.

Häädemeeste valla ruumilised arengusuunad väljendavad valla ruumilise arengu üldiseid põhimõtteid, perspektiive ja tulevikunägemust, mille alusel on määratletud maakasutus- ja ehitustingimused. Elamualade planeerimine nii tiheasustuse kui ka hajaasustuse põhimõttel annab võimaluse nii hooajaliste elanike valda tulekuks kui ka püsielanikkonna säilimisele.

Kehtestatud detailplaneeringud jäävad üldplaneeringu kehtestamise järgselt kehtima. Üldplaneeringu koostamisel on kõigi kehtivate detailplaneeringute sisuga arvestatud ja üldplaneeringu maakasutuse juhtfunktsioonid on kooskõlas detailplaneeringutes määratud krundi kasutamise otstarvetega.

Arvestatavad strateegilised arengudokumendid

- üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ ruumilise arengu visioon ja eelnõu
- Pärnu maakonna planeering;
- Pärnu maakonna teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused";



- Pärnu maakonna teemaplaneering " Maakonna sotsiaalne infrastruktuur"
- Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering "Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0" ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruanne;
- Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramine“ algatamise korraldus ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamise korraldus;
- Pärnu alamvesikonna veemajanduskava;
- Pärnu maakonna puhke- ja turismimajanduse arengukava;
- Põhja - Liivimaa rannikupiirkonna ühine turismi- ettevõtluse- ja marketingistrateegia;
- Häädemeeste, Ainazi ja Salacgriva ühine jahisadamate strateegia ;
- Häädemeeste valla arengukava;
- kehtivad detailplaneeringud.



2. Mõjutatava keskkonna kirjeldus

2.1. Häädemeeste valla üldiseloostus

Asukoht ja ajalugu. Veel 13.sajandil puudus siin Liivi lahe ranna ääres asustus. Liivimaa Henriku kroonika andmetel voorisid siitkaudu Saksa rüütlite väed korduvalt edasi-tagasi. 1210.aasta lõpus, kui talvepakane oli sood kandvaks külmetanud, siirdusid nad esimest korda Soontaganasse, naastes sealt suure saagi ja paljude vangidega. Järgmistel aastatel tegid eestlased mitu tasuretke mööda rannikut Metsapoolle liivlaste alale. Eesti ala jagamisel ordu ja piiskopi vahel sattus sinne ala ordu valdusse, kuuludes 13.-16. sajandil osalt Viljandi komtuurkonda, lõunapoolne osa aga jäi Riia piiskopkonda.

Esimesed kirjalikud teated Häädemeeste asustuse kohta on 1560.aastast, mil siia on rajatud Gudmannsbachi mõis. Samast ajast on juttu sadamakohast sinise jõe suudmes, kus sageli maabusid Saare-Lääne piiskopi saadikud, et siit edasi maad mööda Volmari (Valmiera) või Võnnu (Cesis) maapäevale sõita. 17.sajandi lõpus läks Häädemeeste mõis kroonule. Mõisa nimi Gudmannsbach oli kasutusel 1918.aastani.

1680.aastal valmis Häädemeeste vanimasse asulasse Suurkülla esimene puukirik Margareta kabeli nime all. 1872.aastal valmis Häädemeeste Apostliku õigeusu koguduse Issanda Muutmise kirik. 1874.aastal sai valmis ja õnnistati 29.septembril, mihkripäeval sisse Püha Miikaeli luteri kirik.

Häädemeeste rannas ehitati üks esimesi Eesti kaugsõidupurjekaid "Julie", see valmis 1861.aastal Gustav Martinsoni eestvõttel. Laev hukkus 1865.või 1866.aastal. 26.juulil 1986.a. püstitati Häädemeestel "Juliele" mälestuskivi. 1862.aastal moodustati Häädemeeste kihelkond. Praegusi piire arvestades kuulus kihelkonnale alasid ka Tahkuranna ja Tali vallast ning Läti alalt.

1938.a.oli praeguse Häädemeeste valla alal 3 valda: Häädemeeste vald 22, Orajõe vald 15 ja Laiksaare vald 8 külaga, elanikke kokku u.6600. 1599.aastast on esimesi märkmeid Massiarust, 1601.aastast Orajõe ümbruse asustusest. Kabli küla olevat oma nime saanud liivlaste kindluse järgi, mida nimetati Kapellaks. 19.ja 20.sajandi vahetusel on Kabli olnud eelkõige meremeeste küla ja laevaehituskoht. Siin valmis 1861.a. esimesi Eesti kaugsõidupurjekaid "Markus" (mälestusmärk Kabli seltsimaja lähedal). Külas on säilinud vanad meremeeste elamud. Kablis on elanud tuntud kaptenite ja laevaomanike suguvõsad – Marksonid ja Grantid, siin elas ja töötas üle Eesti ja väljaspoolgi tuntud eksliibrisemeister Johannes Juhansoo (1919 – 1994). Treimani kohta on teateid 1601.aastast. Legendi järgi olevat siin peale Põhjasõda ja suurt katku ellu jäänud kolm meest, kes asutanud küla. 1797.aastal pandi Liivimaa kubermangu Pärnu kreisi ametimeeste poolt külale nimeks Dreimannsdorf, eestikeelses tõlkes Kolmemehküla.

Ikla külast on kirjalikke andmeid 1624.aastast. Ikla oli Heinaste (Ainaži) osa, tekkis liivlaste kalurikülana. Eraldi asulaks sai 1920ndail aastail, Eesti-Läti piiri kindlaksmääramise järel. 1925 – 1975. aastail läbis Iklat kitsarööpmeline raudtee.

Metsapoolle nimi on tulnud Liivi lahe äärses muistse maakonna Metsepole nimest. 1853.aastal alustati siin Mats Grandi isakodus koolihariduse andmist.

Jaagupi küla kohta on teateid 1893.aastast, mil teda Jacobsdorfiks nimetati. Siin on olnud sadamakoht ja on praegugi väikesadam.

Krundiküla tekkis peale Riia õigeusu piiskopi Filareti külaskäiku Häädemeeste ja Tahkuranna maile. Õigeusu koguduse meesliikmed said igaüks u. 16 riia vakamaad (5 ha) maad. See aktsioon suurendas märgatavalt õigeusu populaarsust piirkonnas.

Võidu küla hakkas tekkima 1921.aastast seoses Vabadussõjas osalenutele väljajagatud asunduskohtadega. Osale asunistest anti maatükk, teistele ehitati riik ka maja peale. Asunikurunte anti välja ka Sookülas ja Soometsas.



Häädemeeste vald sai omavalitsusliku haldusüksuse õigused 6.detsembril 1990. a. Valla pindala on 390,2 km², sellest on 17% põllumajandusmaa, 58% metsamaa.

Kaugus suurematest linnadest: Tallinn 180, Tartu 170, Riia 140, Viljandi 90, Pärnu 40 km. Häädemeeste vald asub mandri-Eesti edelanurgas. Vallal on üle 30 km rannajoont Liivi lahe kaldal ning ühine piir Läti Vabariigiga. Häädemeeste vald on huvipakkuv eelkõige oma loodusliku mitmekesisusega – mererand ja männimetsaga kaetud liivaluited, rannaniidud ja rabad. Valda läbib 1980.a olümpiamängudeks valminud “Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) maantee. Välja on kujunenud neli keskust – Häädemeeste, Kabli, Treimani ja Massiaru, kus on õppeasutus, isetegevus, kauplused.

Rahvastik ja asustus. Asustus on suhteliselt ebaühtlane ja koondunud eelkõige mere lähedusse, olles tihedaim Häädemeeste alevikus ning Kabli ja Treimani külas. Kõige hõredam on asustus Nepste, Uuemaa, Orajõe ja Pulgoja küla maa-alal. Vallas on üks alevik ja 20 küla. Keskmise asustustihedus Häädemeeste vallas on 8,3 elanikku km² kohta (võrdluseks: Pärnumaa keskmine, arvestades ka linnalisi asulaid, on 20,7 elanikku km² kohta).

Elanike arv Häädemeeste vallas on seisuga 1.1.2012.a. 2983, moodustades Pärnumaa rahvastikust 3,2%. Aluseks on elanike register, tegelikult valla territooriumil elavate inimeste arv ei ole täpselt määratletav. Rahvastikuprotsessides valitseb rahvaarvu vähenemise ja elanike vanuselises koosseisus vanemaalise elanikkonna osatähtsuse suurenemise trend. Kui Pärnumaa rahvaarv on vähenenud peamiselt negatiivse loomuliku iibe tõttu, siis Häädemeeste vallas on viimasel kuuel aastal lisandunud ka väljaränne. Sündivus vallas on viimastel aastatel olnud 14- 35 last aastas, olles suurim 2005.a. (35 last aastas) ja väikseim 2009.a. ja 2010.a. (14 last aastas). Vanuselisel on 1.1.2011.a. seisuga kuni 19-aastaseid elanikke 609 (21%), tööelisi 1722 (59,6%) ja üle 64-aastaseid 560 (19,4%). Seisuga 1.1.2007.a. olid vastavad näitajad 729 (23%), tööelisi 1884 (59,7%) ja üle 64-aastaseid 545 (17,3%). 2001.aastal olid vastavad näitajad 991 (28,6%), 1969 (56,8%) ja 509 (14,7%). Võrdlus ei ole täpne, kuna vahepeal on korrastatud elanike register. Oluliselt on vähenenud laste ja noorte osakaal ning tõusnud vanema elanikkonna osatähtsus. Tööelise elanikkonna osa on suhteliselt stabiilne kuni aastani 2015, võimalik on mõõdukas kasv. Rahvastikuproгноosi stsenaariumid näitavad valla rahvaarvu vähenemist aastaks 2015 kuni 10%. Põhjalikum olukorra kirjeldus ja rahvastikuproгноos on kättesaadav dokumendis: Häädemeeste Valla rahvastikuproгноos 2000 – 2015 (Pärnu Maavalitsus 2003).

Tabel 1. Häädemeeste asustus ja elanike arv seisuga 01.01.2012

Jrk. nr	Asustus	Elanikke
Alevikud		
1.	Häädemeeste	790
Külad		
1.	Kabli	316
2.	Treimani	246
3.	Ikla	178
4.	Metsapoole	141
5.	Krundiküla	119
6.	Soometsa	127
7.	Rannametsa	136



8.	Massiaru	114
9.	Võidu	104
10.	Jaagupi	91
11.	Arumetsa	101
12.	Sooküla	68
13.	Urissaare	80
14.	Penu	75
15.	Pulgoja	66
16.	Papisilla	74
17.	Majaka	55
18.	Orajõe	47
19.	Uuemaa	26
20.	Nepste	29
KOKKU:		2983

2.2. Looduskeskkond

Pärnu madaliku edelaranniku kõige iseloomulikumateks tunnusteks on rohke liivarand ning luitestunud rannavallide pikad ahelikud. Rannikuluidete ahelik saab alguse juba Pärnu linna territooriumil, ent muutub lõuna pool järjest selgepiirilisemaks ja kõrgemaks. Tahkuranna kohal hargneb see kaheks ahelikuks, mille vahele jääb endine Litoriinamere laguun, mis on praeguseks kinni kasvanud ja mida tähistab nüüd Tolkuse raba. Raba idast piirav Soometsa luitestik on tekkinud Antsülusjärve staadiumil ning rannikulähedane luiteahelik on Litoriinamere-aegne. Rannametsa kohal saavutab see suurima kõrguse Tootusemäel (u. 40 m üle merepinna). Lähedal on veel teinegi kõrgem luide, Tornimägi. Luiteahelikke puhandavad siin mitmed väikesed jõekesed ja ojad, mis juhivad vee luidetetaguselt soostunud alalt merre. Äravoolu hõlbustamiseks on need enamasti süvendatud ja õgvendatud. Neist suurim on Timmkanal, mis läbib Tolkuse raba ja ühendab Ura jõge Rannametsa jõe alamjooksuga. Häädemeeste kohal luited taasühinevad ning jätkuvad kitsa ja järjest madalduva ahelikuna Iklani ja sealt edasi Lätimaale. Tahkurannas, Timmkanali ja Lemmejõe orgudes leidub devoni liivakivipaljandeid.

Häädemeeste vald jääb sisuliselt kahe maastikurajooni aladele: enamuse valla territooriumist asub Liivi lahe rannikumadalikul, Metsepoole madalikul paiknevad Uuemaa ja osaliselt Urissaare küla alad. Rannavööndis vahelduvad pikemad liivarannad (Kabli ja Treimani piirkond), roostikud ja rannaniidud. Kõrge looduskaitse väärtusega on Häädemeeste – Pulgoja rannaniit. Territooriumile on iseloomulik kõrge metsasus, ca 58% kogu valla territooriumist). Vaheldusrikas ja kaunis loodus soodustab turismi ja puhkemajandust.

2.2.1. Piirkonna geoloogia

Parima ülevaatlikuma ja detailsema piirkonna geoloogilise ülevaate saab uurkaevude läbilõigete näol:



Tabel 2. Häädemeeste valla puurkaevude detailne geoloogia, kus on esitatud kihtide lasumissügavus meetrites.

<u>Häädemeeste keskus</u>	Kihi lasumissügavus (m)
Liiv, savi ja kruus munakatega	0-14
Liivakivid savi ja aleuroliidi vahekihtidega	14-55
Liivakivid savi ja dolomiidi vahekihtidega	55-80
Liivakivid dolomiidi vahekihtidega ja dolomiidid	80-105
<u>Häädemeeste keskkool</u>	
Jämeteraline liiv munakatega	0-3
Punasavi (kõva)	3-12
Liivakivi	12-60
Sinisavi	60-70
Liivakivi	70-113
<u>Häädemeeste teemeistri</u>	
Liiv munakatega	0-6
Savikas kruus, savi ja liiv	6-21
Liivakivi	21-76
Dolomitiseerunud liivakivi	76-104
<u>Kabli</u>	
Liivakivi kruusa ja veeristega	0-28
Tihe savi	28-54
Liivakivi	54-60
Aleuroliitiline savi	60-95
Dolomitiseerunud lubjakivi	95-120
Liivakivi	120-143
Dolomiit	143-150
<u>Treimani küla</u>	
Liiv munakatega	0-3
Saviliiv munakatega	3-10
Liivasavi veeristega	10-21
Kirjuväriline savi üksikute liivakivi vahekihtidega	21-57
Savi dolomiidi vahekihtidega	57-72
Savi liiva vahekihtidega	72-76
Savi dolomiidi vahekihtidega	76-116
Liivakivi	116-125
<u>Treimani keskuse</u>	
Liiv	0-5
Liivsavi veeriste ja kruusaga	5-30
Savi liiva vahekihtidega	30-70
Liiv savi vahekihtidega	70-115
Veerised	115-127
<u>Soometsa</u>	
Liiv ja kruus	0-10
Liivsavi ja saviliiv kruusa ja munakatega	10-30
Savi liivakivi vahekihtidega	30-60
Liivakivi savi vahekihtidega	60-70
Liivakivi	70-75
<u>Ikla keskus</u>	
Liivsavi ja saviliiv kruusa ja munakatega	0-25
Saviliiv ja kruus	25-30
Liivakivid savi vahekihtidega	30-70



Savi liivakivi vahekihtidega	70-135
Liivakivid savi vahekihtidega	135-140
Liivakivid dolomiidi vahekihtidega	140-150
<u>Metsapoole</u>	
Liiv	0-3
Saviliiv kruusa ja munakatega	3-20
Savid ja merglised savid liivakivi vahekihtidega	20-58
Savid dolomiidi vahekihtidega	58-80
Tihedad savid õhukeste liivakivi ja dolomiidi vahekihtidega	80-110
Tihedad savid dolomiidi vahekihtidega	110-116
Mergline lubjakivi	116-123
Pruunikas liivakivi	123-140
<u>Massiaru keskus</u>	
Jämeteraline liiv	0-6
Liivsavi kruusa ja munakatega	6-24
Punakas savi liivsavi vahekihtidega	24-47
Liivsavi savi vahekihtidega	47-82
<u>Massiaru Viira</u>	
Liiv, kruus	0-5
Liivsavi	5-46
Aleuroliitiline savi	46-65
Liivsavi	65-70
Savi liivakivi vahekihtidega	70-80
Liivakivi savi vahekihtidega	80-90

2.2.2. Mullastik

Häädemeeste valla üldpindala on 39 034 ha. Põllumaade mullaviljakuse boniteet jääb vahemikku 23-45, kõrgema mullaviljakusega piirkonnad on Massiaru, Uumaa, Majaka ja Orajõe külates (vt joonis 1). Põllumajandustoetuste süsteemi rakendamise tulemusel võetakse kasutamata põllumaid uuesti kasutusse. Suurima osa maast moodustavad metsamaa, ehitistega seotud ning teede ja õuema ning kultuurmaa.

2.2.3. Taimkate

Häädemeeste vallale on iseloomulik kõrge metsasus (70 – 75% kogu jõgede valgalt ja ca 58% kogu valla territooriumist), millest tulenevalt on taimestikust valdav metsataimestik. Niidutaimestik on esindatud lammi-, aru- ja soostunud niitudel.

2.2.4. Loodusvarad

Kalandus. Kalavarude seisund ja looduslik taastumine on tihedas seoses nende elukeskkonna kvaliteediga ja väljapüügi suurusega. Kaladest on enim esindatud räim, ahven, koger ja vimb. Kalanduse arendamine toimub edaspidi osaliselt LEADER- programmi toel.

Metsandus. Häädemeeste vallas on maakatastrisse kantud (seisuga 01.10. 2012) on 22728 ha metsamaad. Metsamajandust korraldavad valla territooriumil Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) ning erametsade omanikud.



Ulukid ja jahimajandus. Häädemeeste vallas on keskkonnaregistrisse kantud:

- Orajõe jahipiirkond registrikood JAH 1000178 pindala 18870 ha
- Massiaru jahipiirkond JAH 1000150 pindala 13120 ha

Nigula kaitsealal on jahipidamine keelatud (ka ulukite arvukuse reguleerimine ja kiskjate ohjeldamine). Luitemaa kaitsealal toimub jahipidamine vastavalt kaitse-eeskirjadele ja kooskõlastatult kaitseala valitsejaga.

Maavarad. Valla territooriumil leidub savi, turvast, kruusa, liiva, ravimuda, mineraalvett. Maavaradest leidub territooriumil savi, turvast, kruusa, liiva, ravimuda, mineraalvett. Häädemeeste vallas paikneb 6 maardlat: 3 liivamaardla, 1 liiva-kruusamaardla, 1 savi- ja 1 turbamaardla.

Savi: Osa Arumetsa savikarjäärist on praktiliselt ammendunud ja toimub rekultiveerimine. Karjääri kavandatakse laiendada, tehtud on geoloogilised uuringud, KMH on heaks kiidetud.

Kruusliiv: Teaste karjäär ei ole kasutuses. Urissaares on osa karjäärist ammendunud, samas kavandatakse karjääri laiendamist

Liiv: Võiduküla – Sooküla leiukoht. Kasutati ehitusliiva kaevandamiseks, ei ole kasutusel.

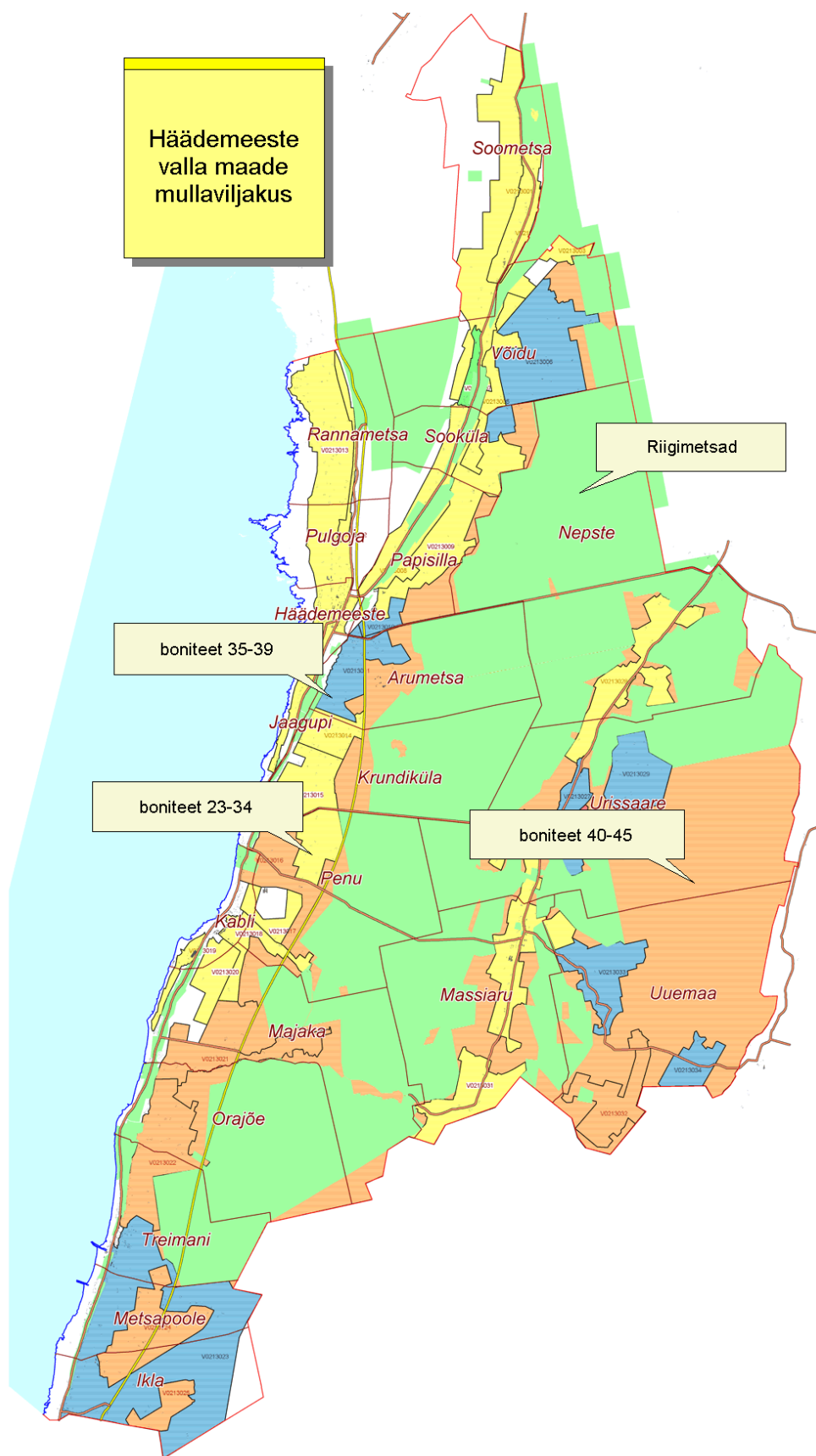
Turvas: Turvast on kaevandatud Tolkuse rabas, kuid ala on nüüdseks rekultiveeritud ja kasvatatakse mustikaid. Raba on looduskaitse all ja kaevandamise laiendamist ette ei nähta.

Mineraalvesi: Vallas on kaks uuritud varudega mineraalvee leiukohta, Ikla ja Häädemeeste. Häädemeeste mineraalvett on võimalik saada Häädemeeste–Asuja maantee ääres luiteaheliku idaserval 632 m sügavusest puurkaevust, mis annab vett kambriumi lademest. Häädemeeste mineraalvee villimiseks on rajatud tööstushoone. Häädemeeste mineraalvesi sobib seedetrakti haiguste raviks ja lauaveeks.

Ikla mineraalvesi sobib ravivannideks rea liikumis- ja tugiaparaadi ning perifeerse närvisüsteemi haiguste puhul, lauaveeks ei soovitata kasutada. Ikla mineraalvett ei kasutata.

Ravimuda: Ikla lähedal Ainazi lahes on Ikla ravimuda leiukoht. Ikla meremuda on väävelvesinikurikas ja kõrge kvaliteediga, sarnaneb Haapsalu mudaga. Seni pole kasutamist leidnud. Eesti–Läti merepiiri kokkuleppega on mudavarud jäänud Läti Vabariigi territooriumile.

Maavarade kaevandamisel on oluline lähtuda säästliku kaevandamise printsiibist. Rekultiveerimisel on soovitatav rajada spordi ja puhkealasid või atraktsioone. Arendajal on kohustus karjäärid pärast varude ammendumist viivitamatult rekultiveerida.



Joonis 1. Mullaviljakus Häädemeeste vallas.



2.2.5. Kliima

Aasta keskmine sademete hulk Pärnumaal on 700 – 750 mm, millest suurem osa langeb aprillist oktoobrini. Kevadsuvine periood on jaheda mere tõttu sademetevaesem, suve teises pooles sademete hulgad suurenevad. Tabelis 3 on toodud sademete hulk EMHI Pärnu mõõtejaama andmetel aastatel 2006-2010 maist septembrini. Kevadsuvisel perioodil on väikseima sademete hulgaga kuu mai ja suurima sademete hulgaga enamasti august.

Tabel 3. Sademete hulk EMHI Pärnu mõõtejaama andmetel

Kuu sademete summa, mm						Aasta sademete summa, mm
Aasta	Mai	Juuni	Juuli	August	September	
2006	15,2	77,8	16,3	98,0	23,9	573,9
2007	34,8	34,9	88,0	50,4	82,2	747,5
2008	17,0	76,9	60,0	147,5	33,2	861,5
2009	22,5	104,5	55,2	92,3	60,3	770,4
2010	80,6	68,0	112,6	122,8	98,6	908,4

2.2.6. Põhjavesi

Põhjavett on vähe uuritud, põhilised kasutatavad andmed on saadaval puurkaevude passidest. Kvaliteetsem varu asub devoni ja siluri lademes, väheselt ka kambriumi lademes. Perspektiivseid eksploatatsioonilisi ressursse on hinnatud valla ühisveevärgi osas 12 kohas – Põhjavee looduslik kaitstus geoloogilisest seisukohast on enamjaolt rahuldav (savipinnas); kaitsmata on aga rannavallistik, luitestikud, jõgede orud, merevett otseselt mõjutav ranniku ala. Põhjaveele on iseloomulik raua suur sisaldus. Majandustegevusega kaasnevat põhjaveereostust ei ole.

Põhjavee kaitstus on maapinnalt esimese aluspõhjalise veekompleksi loodusliku kaitstuse hinnang maapinnalt lähtuva reostuse suhtes. Põhjavee kaitstuse klasse on viis: kaitsmata, nõrgalt kaitstud, keskmiselt kaitstud, suhteliselt kaitstud ja kaitstud. Põhjaveekaitstuse kaardi andmetele tuginedes on Häädemeeste vallas põhjavee looduslik kaitstugeoloogilisest seisukohast on enamjaolt rahuldav (savipinnas), kaitsmata on agarannavallistik, luitestikud, jõgede orud, merevett otseselt mõjutav ranniku ala. Kaitsmata põhjaveega on neist Kabli. Häädemeeste alevikus on põhjavesi kaitsmata ja nõrgalt kaitstud ja Treimanis kaitstud.

Tabel 4. Häädemeeste valla omandis olevad puurkaevud

Asustusüksus	Lähiaadress	Katastritunnus
Häädemeeste	Kooli tn 31a	21301:006:0065
Häädemeeste	Kooli tn 10b	21301:006:0232
Häädemeeste	Tööstuse tn 10 // Keskuse pumbajaam	21301:006:0090
Ikla	Ikla pumbajaam	21303:006:0197
Ikla	Lageda pumbajaam	21303:006:0229
Kabli	Pumbajaama	21303:002:0304
Massiaru	Viira pumbajaam	21302:003:0088
Massiaru	Pumba	21302:003:0064
Metsapoole	Metsapoole koolimaja	21303:006:0248
Soometsa	Soometsa pumbajaam	21301:001:0084
Treimani	Treimani biopuhasti ja pumbajaam	21303:005:0321
Treimani	Rahvamaja pumbajaam	21303:005:0312



2.3. Veekogud

Häädemeeste vallas asuvate veekogude on kirjeldus põhineb Keskkonnaregistri andmetele.

Tabel 5. Veekogud (allikas Keskkonnaregister)

Registrikood	Veekogu nimi	Asukoht	Tüüp	Vee peegli pindala, ha	Pikkus km
VEE2097200	(Nigula raba laugas)	Uuemaa küla	Looduslik järv	1,2	
VEE2097100	(Nigula raba laugas)	Urissaare küla; Uuemaa küla	Looduslik järv	1,7	
VEE2097300	(Nigula raba laugas)	Urissaare küla; Uuemaa küla	Looduslik järv	1,2	
VEE2096900	(Nigula raba laugas)	Urissaare küla	Looduslik järv	2,9	
VEE2097000	(Nigula raba laugas)	Urissaare küla	Looduslik järv	0,5	
VEE2096300	(Tolkuse raba laugas)	Rannametsa küla	Looduslik järv	0,5	
VEE1151000	Arakaoja	Nepste küla; Sooküla küla; Urissaare küla	Oja		17
VEE1151600	Arumetsa oja	Nepste küla; Arumetsa küla	Oja		12,5
VEE2097240	Arumetsa paisjärv	Arumetsa küla	Paisjärv	1,2	
VEE1152400	Biitmani oja	Majaka küla	Oja		1,7
VEE1151500	Häädemeeste jõgi	Arumetsa küla; Häädemeeste alevik; Krundiküla küla; Urissaare küla	Jõgi		15,1
VEE1152600	Ikla peakraav	Ikla küla	Peakraav		7
VEE3449000	Kabli-Jaagupi	Häädemeeste vald	Mereosa	4084	
VEE1152000	Kabli oja	Kabli küla; Majaka küla; Massiaru küla; Penu küla	Oja		8,7
VEE1151700	Kadaka oja	Jaagupi küla; Krundiküla küla; Massiaru küla; Penu küla; Urissaare küla	Oja		12,1
VEE1151900	Kalme oja	Penu küla; Massiaru küla	Oja		5,5
VEE1148500	Langu peakraav	Soometsa küla	Peakraav		7
VEE1152100	Lemmejõgi	Majaka küla; Massiaru küla; Orajõe küla; Uuemaa küla	Jõgi		22,4
VEE3400000	Liivi laht	Häädemeeste vald	Mereosa	592345	
VEE1152300	Loode oja	Majaka küla; Orajõe küla;	Oja		9



		Treimani küla			
VEE1150900	Nepste oja	Urissaare küla; Nepste küla	Oja		11,3
VEE2097400	Nigula järv (Vanamõisa järv, Nigula Vanajärv, Vanajärve järv)	Urissaare küla; Uuemaa küla	Looduslik järv	20,3	
VEE2097250	nimetu	Häädemeeste alevik; Pulgoja küla	Looduslik järv	1,9	
VEE2097220	nimetu	Treimani küla	Tehisjärv	2,7	
VEE2097260	nimetu	Pulgoja küla	Looduslik järv	1,1	
VEE2097230	nimetu	Treimani küla	Looduslik järv	1,6	
VEE2097210	nimetu	Ikla küla	Looduslik järv	2	
VEE1151800	Priivitsa oja	Kabli küla; Massiaru küla; Penu küla; Urissaare küla; Uuemaa küla	Oja		14,1
VEE1152700	Puzupe jõgi	Uuemaa küla	Jõgi		5,4
VEE3448000	Pärnu lahe avaosa	Häädemeeste vald	Mereosa	19579	
VEE3447000	Rannametsa	Häädemeeste vald	Mereosa	2356	
VEE1150800	Rannametsa jõgi	Nepste küla; Rannametsa küla; Sooküla küla; Urissaare küla; Uuemaa küla; Võidu küla	Jõgi		30,7
VEE1151300	Soometsa kraav	Võidu küla	Kraav		8
VEE1148400	Tahkuranna oja	Soometsa küla	Oja		11,7
VEE1151100	Timmkanal	Nepste küla; Sooküla küla; Võidu küla	Kanal		9,5
VEE1151200	Tolkuse oja	Soometsa küla; Võidu küla	Oja		13
VEE3450000	Treimani	Häädemeeste vald	Mereosa	2970	
VEE1152500	Treimani oja	Ikla küla; Metsapoole küla; Treimani küla	Oja		9,2
VEE1152200	Tubaoja	Massiaru küla; Uuemaa küla	Oja		3,2
VEE1151400	Vaheliku kraav	Papisilla küla; Sooküla küla; Võidu küla	Kraav		4,2

2.4. Looduskaitse

Häädemeeste vallas asub 10 looduskaitseala (moodustab hinnanguliselt ligi 25 - 30% valla territooriumist) ja 6 kaitsealust üksikobjekti. Luitemaa ja Nigula looduskaitseala on vallas paiknevad suuremad linnu- ja loodusladad (vt alljärgnev kirjeldus), mille kaitseks ja arendamiseks on läbi viidud, teoksil ja kavandamisel olulisi EL poolt toetatavaid projekte.

**Tabel 6. Häädemeeste vallas asuvad kaitsealad keskkonnaregistri andmetel (seisuga oktoober 2012)**

Registrikood	Objekti nimetus	Tüüp	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
KLO1000333	Kabli looduskaitseala	looduskaitseala	5,4	727,8	733,2
KLO1000330	Kivikupitsa maastikukaitseala	maastikukaitseala	134,9		134,9
KLO1000237	Laiksaare looduskaitseala	looduskaitseala	399,2		399,2
KLO1000020	Laiksaare männik	vana kaitsekorraga ala	1,5		1,5
KLO1000318	Laulaste looduskaitseala	looduskaitseala	1060		1060
KLO1000282	Luitemaa looduskaitseala	looduskaitseala	8745	2495	11240
KLO1000533	Metsapoole botaanilis-zooloogiline kaitseala	vana kaitsekorraga ala	64,9		64,9
KLO1000213	Nigula looduskaitseala	looduskaitseala	6397,8		6397,8

Tabel 7. Rahvusvahelise tähtsusega alad

Registrikood	Objekti nimetus	Tüüp	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
RAH0000083	Kabli linnuala	Natura (linnuala)	24,8	708,5	733,3
RAH0000614	Kabli loodusala	Natura (loodusala)	24,8	708,5	733,3
RAH0000289	Kivikupitsa loodusala	Natura (loodusala)	134,9	0	134,9
RAH0000310	Laiksaare loodusala	Natura (loodusala)	399,2	0	399,2
RAH0000508	Laulaste loodusala	Natura (loodusala)	1060,5	0	1060,5
RAH0000029	Lemmejõe loodusala	Natura (loodusala)	5,9	0	5,9
RAH0000685	Luitemaa	Ramsar	8745	2495	11240
RAH0000105	Luitemaa linnuala	Natura (linnuala)	10446,6	2498,5	12945,1
RAH0000615	Luitemaa loodusala	Natura (loodusala)	10446,6	2498,5	12945,1
RAH0000308	Metsapoole loodusala	Natura (loodusala)	59,8	0,6	60,4
RAH0000555	Nepste loodusala	Natura (loodusala)	34	0	34
RAH0000501	Nigula loodusala	Natura (loodusala)	6397,8	0	6397,8
RAH0000057	Nigula looduskaitseala	Ramsar	6431		6431
RAH0000309	Orajõe loodusala	Natura (loodusala)	115,2	0,4	115,6
RAH0000122	Põhja-Liivimaa linnuala	Natura (linnuala)	19243,1	0,2	19243,3
RAH0000672	Pärnu lahe	HELCOM			0



Tabel 8. Häädemeeste vallas asuvad hoiualad keskkonnaregistri andmetel (seisuga oktoober 2012)

Registrikood	Objekti nimetus	Tüüp	Pindala kokku, ha
KLO2000243	Jaagupi hoiuala	hoiuala	19
KLO2000242	Kiusumetsa hoiuala	hoiuala	1431,7
KLO2000247	Lemmejõe hoiuala	hoiuala	3,2
KLO2000250	Luitemaa hoiuala	hoiuala	1701,8
KLO2000297	Massiaru hoiuala	hoiuala	1421,6
KLO2000251	Metsapoole hoiuala	hoiuala	60,4
KLO2000280	Mäeküla hoiuala	hoiuala	88,4
KLO2000282	Nepste hoiuala	hoiuala	34
KLO2000283	Nepstemurru hoiuala	hoiuala	426
KLO2000275	Orajõe hoiuala	hoiuala	115,5
KLO2000296	Pihke hoiuala	hoiuala	398,7
KLO2000289	Urissaare hoiuala	hoiuala	238,3

2.4.1. Luitemaa looduskaitseala

Luitemaa looduskaitseala hõlmab Edela-Eesti ranniku- ja loodusmaastike kõige ilmekama osa. Siin võib näha Eesti kõrgeimaid luideid ja suurimat rannaniiduala. Luitemaal on registreeritud 265 linnuliiki, neist 130 on haudelinnud. Taimi on kaitsealal leitud üle 500 liigi, neist rannaniidul kasvava niidu-kuremõõga asurkond on tõenäoliselt Euroopa suurim.

Taasiseseisvuse esimesel aastal (1991) loodi Pärnu maavalitsuse eestvõttel siia Rannametsa–Soometsa maastikukaitseala, millest pärast laiendusi on nüüdseks saanudki Luitemaa looduskaitseala (11 050 ha).

Ülimalt liigestatud rannajoone tõttu leidub siin palju väikseid lahtesid, lõukaid, neemikuid ja saari. Madal ja mitmekesine rannikumeri on väga soodne toitumis- ja peatumispaik veelindudele.

Luitemaad läbib hea teedevõrk (muu hulgas ka Via Baltica), mistõttu siia satub palju huvilisi. Kõige enam käiakse 1998.aastal Rannametsa luidetele ning Tolkuse rabasse rajatud matkarajal, eriti pärast seda, kui 2004. aasta kevadel püstitati Tornimäele vaatetorn. Rannikul on linnuvaatlus- ja linnuseiretornid. Looduskaitseala metsad ja sood meelitavad marjulisi ja seenelisi, luitemännikud on olnud aastakümneid orienteerujate ja tervisesportlaste meelispaik.

Üks looduskaitseala suurimaid väärtusi on rannaniidud. Ajalooliselt on madalmurused rannakarjamaad hõlmanud siin kandis ligi tuhat hektarit. Viimastel aastakümnetel aga koduloomade karjatamine niitudel järjest vähenes, kuni lõpuks lakkas, mistõttu suur osa alast on kattunud pillirooga. Pärast kaitseala loomist on maahooldustoetuse ja Eesti ornitoloogiaühingu Life-projekti toel asunud rannaniite taastama ja hooldama. Lisandus ka Häädemeeste vallavalitsuse ERDF-i projekt. Hooldatavate niitude pindala küünib praegu üle 800 ha. Madalmurused lagedad rannaniidud on väga olulised elupaigad lindudele, kes on sobivate elupaikade kadumise tõttu muutunud haruldaseks:



2.4.2. Nigula looduskaitseala

Nigula looduskaitseala kaitse-eesmärk on Nigula soostiku ja sellega piirnevate alade koosluste ning kaitsealuste liikide elupaikade ja maastiku kaitse. Ala võeti kaitse alla 1957.aastal Lääne-Eestile tüüpilise raba, seda ümbritsevate metsade ja haruldaste liikide kaitseks Nigula Looduskaitseala hõlmab 6400 ha ulatuses **soid, metsi ning niite**. Inimtegevusest puutumata metsamassiivid on Euroopa mastaabis unikaalsed. Kaitseala südameks oleva **Nigula raba** ohuks on üle lageda raba hästi silma hakkavad viis põlismetsaga kaetud rabasaart ning suur rabajärv. Nigulas kasvab palju suuri jõhvikaid, mis on ka Nigula sümboliks. Kaitseala kuulub rahvusvahelise tähtsusega linnualade hulka ning kuulub esimese Põhja-Euroopas paikneva rahvusvahelise tähtsusega piiriülese märgalakompleksi, Põhja-Liivi märgala, koosseisu. Siinse puutumata loodusega tutvumiseks on külastajate tarbeks ettevalmistatud mitmeid **matkaradu ja vaatetorne**. Vaatetornidest on erilisem **Kaubaru lehmatorn**, kust huvilistel on võimalik vaadelda Eesti maatõugu veiseid. **Nigula raba õpperaja** pikkus on 6,8 km.

2.4.3. Laulaste looduskaitseala

Laulaste looduskaitseala asub Edela-Eestis, Pärnumaal Häädemeeste vallas, kaitseala kogupindala on 1066 ha. Ala iseloomustavad kompaktsed metsamassiivid viljakatel muldadel. Ala on intensiivselt kuivendatud. Ala läbivad õgvendatud Priivitsa - ja Kalme oja ja Lemmejõgi. Iseloomulikud on kase enamusega soovikumetsad. Laulaste looduskaitseala moodustab osa Eesti rangelt kaitstavate metsadevõrgustikust. Laulaste looduskaitsealale jäävad Kalme hoiuala ja Lemmejõe hoiuala lõik, samuti on Laulaste looduskaitseala osa Põhja Liivimaa linnualast. Laulaste looduskaitseala peamiseks kaitse eesmärkideks on I, II ja III kategoorialooduskaitsealuste liikide elupaikade kaitse ja erinevate metsakoosluste looduslik areng.

Laulaste looduskaitseala ei oma kõrget rekreatiivset väärtust. Sügishooajal külastavad kaitseala palumetsi seenelised. Piirkonna turismimagnetiks on meri. Küll aga omab ala loodushariduslikku tähtsust.

Tabel 9. Häädemeeste valla kaitsealused üksikobjektid

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Tüüp
KLO4001140	Arumetsa rändrahn; (Siigla suurkivi; Keskküla kivi)	Arumetsa küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001141	Arumetsa väike rändrahn	Arumetsa küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001155	Aruoja rändrahn; Asuja rändrahn	Nepste küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000483	Kiviaru rändrahn	Orajõe küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000885	Lauri jalakas; Lauri künnapuu	Orajõe küla	puu ja puudegrupid
KLO4001154	Piltsi kivi; Riiselja-Ikla rändrahn	Orajõe küla	rändrahn ja kivikülv



2.5. Rohevõrgustik ning miljööväärtuslikud alad

Roheline võrgustik täpsustab bioloogilise mitmekesisuse toimimise struktuuri, loob eeldused loodushoidlikuks ja tasakaalustatud arendustegevuseks. Häädemeeste valla territooriumile jääva rohelise võrgustiku määratlemisel on aluseks võetud Pärnu maakonna teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonningimused“. Rohelise võrgustiku kavandamise eesmärgiks on luua eeldused Pärnumaale iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilitamiseks, looduslike, pool-looduslike jt väärtuslike ökosüsteemide kaitseks ning looduskasutuse juures säästlikkuse printsiibi järgimiseks. Roheline võrgustik koosneb funktsioneerivaks tervikuks ühendatud tugialadest ja koridoridest. Rohelise võrgustiku määratlemine on valdavalt objektiivse iseloomuga.

Roheline võrgustik koosneb eritasemelistest ja -otstarbelistest võrkudest, mis koos tagavad süsteemi kui terviku toimimise. Rohelises võrgustikus on eristatavad kolm komponenti:

- tugialad
- ribastruktuurid ehk koridorid

Tugiala on piirkond, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialad on ümbritseva suhtes kõrgema väärtusega alad. Seal paiknevad vastava süsteemi seisukohalt kõige olulisemad elemendid (kaitsealad, loodus- ja keskkonnakaitseliselt väärtustatud alad, suured looduslikud alad jne). Tugialade kõige olulisemat osa nimetatakse tuumikalaks. See võib olla kaitstav, väärtuslik, keskkonda kujundav jms ala.

Koridorid on tugialasid ühendavad rohelise võrgustiku elemendid. Võrgustiku koridorid on tugialadest vähem massiivsed ja kompaktsed ning ajas kiiremini muutuvad või muudetavad.

Häädemeeste valla rohevõrgustiku peamised tuumalad moodustavad Via Balticast ida poole jäävad metsamassiivid, millest märkimisväärne osa jääb looduskaitsealadele (Nigula looduskaitseala, Litemaa looduskaitseala, Laulaste looduskaitseala). Rohevõrgustiku tuumalana on määratud ka Häädemeeste, Pulgoja ja Rannametsa rannaniidud. Rohevõrgustiku tuumalasid ühendavad rannikupiirkonnaga koridorid. Peamiseks rohevõrgustiku ja infrastruktuuride konfliktikohaks on „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica)“.

2.6. Väärtuslikud maastikud

Rannametsa maastik haarab peamiselt Rannametsa - Soometsa looduskaitseala. Maastikku iseloomustavad madalad rannaalad, luitelised rannavallide ahelikud ja soode massiivid. Männimetsaga kaetud luiteahelikel kulgevalt rahvusvaheliselt Via Baltica maanteelt avanevad kaunid vaated luidetele, rannaaladele ja merele. Luited asetuvad piki randa, sulades paiguti pikkadeks vallitaolisteks seljakuteks. Luitevöö on keskmiselt kilomeeter lai. Timmkanali (Rannametsa jõe) kohal on luiteahelikus umbes ühe kilomeetri laiune vahemik, mille kaudu oli varem ühendus Tolkuse raba ja mere vahel. Luidete taga paiknevad laiad, enamasti soised metsad ja rabad. Rannametsa mäed kujutavad endast Eesti mandriala suurimat luterühma. Luidetele on iseloomulik, et tuulealune nõlv on tavaliselt poole järsem kui tuulepealne. Kõrgeimad luited on Röövlimägi ja pealt lavajalt tasane Tootusemägi, millelt avaneb kaunis vaade all laiuvale raba- ja metsamaastikule. Veel väärivad märkimist Tornimägi ja Varsamägi. Tolkuse raba on vana umbekasvanud merelõugas, endisest veekogust on säilinud raba keskel rühm laugasjärvi (ca 40). Luidete taguselt alalt vee merre juhtimiseks kaevati käsitsi (1858. aasta paiku) Tolkuse raba läbiv Timmkanal. Kanalit kasutati ka metsamaterjali parvetamiseks, pärast raudtee valmimist see lõpetati. Timmkanali kaldal vana ja uue maantee



vahel on 150 meetri pikkune kaldajärsak - liivakivipaljand (keskdevoni aluspõhjaline liivakivi Narva lade). Paljandi vastaskaldal kasvab kaunis männik. Kahe kilomeetri kaugusel Timmkanalist lõunas, vana ja uue maantee vahel, algavad uuesti madalamad nelja-viie meetri kõrguste ahelikena paiknevad lited. Võiste - Häädemeeste rannikule jääb maakonna suurim - Rannametsa rannaniit, mis on arvatud rahvusvahelise tähtsusega (A4 kategooria) linnualade hulka. Karjatatavad rannaniidud on kurvitsaliste tähtis pesitsuspaik. Rannariba litude ja mere vahel on keskmiselt poolteist kilomeetrit lai. Rannikumeri on lauge ja aeglaselt süvenev. Merepõhi on valdavalt peenliivane, paiguti kaetud ka jämedama kruusa ja kividega. Eriti rohkesti kive on rannajoone läheduses.

Häädemeestet läbivad osaliselt männimetsaga kaetud luiteahelikud, milledest mere poole jäävad tasased madalad rannaalad. Alevik on ajalooliselt kujunenud liivase rannaluitevalli merepoolsele nõlvale vana Pärnu-Riia maantee äärde. Alevikku läbib kaunis Häädemeeste jõgi, mida kasutati kuni Ikla raudtee valmimiseni ka metsamaterjali parvetamiseks. Vanadel aegadel kasutasid meresõitjad Häädemeeste jõe suuet sadamakohana. Alevikust põhja poole jääb Pärnumaa suurim, Häädemeeste-Rannametsa rannaniit.

Ikla-Kabli-Jaagupi. Meri on madal ja liivane. Rannajoont palistavad pea igal pool rändrahnude read. Ilus liivarand algab Kablist ja ulatub Läti piirini. Pisut rannajoonest sisemaa poole kerkivad madalalt pinnalt järsult piki rannikut levivad lited, väiksemad lited ulatuvad paiguti otse merre. Rannariba kitseneb Jaagupist Ikla suunas kilomeetrist kuni viiekümne meetrini. Läbi luiteahelike voolavad merre kaunid jõekesed Lemme, Kabli, Treimani ja Priivitsa. Punane liivakivi paljandub Kabli oja lõunapoolsel kaldal, samuti Lemme jõe suudmes maanteeasulakohtade kohal, kus viie meetri laiusel jõel on kuni seitse meetrit kõrged liivakivist kaldad. Luiteahelikud kulgevad piki rannikuala, muutudes lõuna suunas aina madalamaks. Kui Jaagupi küla kohal on lited kolme meetri kõrgused, siis Kablis luitevall peaaegu kaob. Kablist lõuna poole muutuvad lited taas kõrgemaks ja ahelik laiemaks, kasvades Orajõe kohal kuni poole kilomeetri laiuseks ja kaheksa meetri kõrguseks. Orajõest lõunas hakkavad lited uuesti madalduma ja ahelik ahenduma, ulatudes säärasena kuni Iklani. Enamasti on lited kaetud männimetsaga, lahtise liivaga luiteid esineb endise Orajõe vallamaja juures.

2.7. Sotsiaalne infrastruktuur

2.7.1. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Sotsiaaltöö valdkonna arengu kavandamise ja vastavate tegevuste elluviimise aluseks on sotsiaalhoolekande arengukava. Sotsiaalhoolekande arengukava on Häädemeeste valla arengukava eraldiseisev osa, mille koostamisel on lähtutud Häädemeeste valla arengukava üldesmärkidest ja arvestatud õigusaktidest tulenevaid kohaliku omavalitsuse kohustusi sotsiaalhoolekande alase töö korraldamisel.

Sotsiaalhoolekandeteenuseid osutab Sotsiaalkeskus, mis tegeleb lastekaitse ja pereprobleemidega üks sotsiaaltöötaja, toetuste ja avalduste vastuvõtmisega üks sotsiaaltöötaja. Sotsiaalkeskuse kaudu on võimalus tellida eri teenuseid, ühekordsed toetused majanduslike raskuste korral, mittemateriaalne abi kasutatud riiete saamiseks, pesupesemisteenus ja duši kasutamine. Sotsiaalkeskuses asub ka turvatuba hädaolukorras olevate laste või pere majutamiseks. Loodud on võimalused eakate päevahoiu ja eakate



päevakeskuse tegevuseks. Eakate tegevus toimub piirkondlikult klubilise tegevuse kaudu. Eakate klubid tegutsevad Treimanis, Kablis, Häädemeestel ja Massiarus.

Hooldekodu osutab ööpäevaringset hooldus- ja põetusteenust.

Sotsiaalkorteritena kasutatakse 8- korteriga Massiaru Sotsiaalmaja, mille korterid on hõivatud, vabu sotsiaalelupindu ei ole. Massiaru Sotsiaalmaja on osaliselt renoveeritud 2008/2009.a, elanikel pesemisvõimalused puuduvad.

Meditsiinilist esimese etapi arstiabi osutab 2 perearsti. Eriarstiabi ja hambaravi, teenuseid pakutakse Pärnus. Erakorralise arstiabi teenust osutab Pärnu Kiirabi.

2.7.2. Haridus

Häädemeeste vallas tegutsevad õppeasutused:

Häädemeeste Keskkool;

Metsapoolse põhikool;

Massiaru Algkool;

Kabli Lasteaed;

Häädemeeste Lasteaed;

Häädemeeste Muusikakool.

Seoses stabiilselt madala sündivusega väheneb igal aastal koolide õpilaste arv. 2008. a suleti õpilaste vähesuse tõttu Kabli Lasteaed-alkkooli kooliosa. Massiaru Algkoolis on siiski toimunud õpilaste arvu mõningane suurenemine, olles 2010/11 õppeaastal 6 (viimase 5 aasta madalaim õpilaste arv oli 2). Vastavalt riigi poolt hariduse tarbeks eraldatava raha jaotuskorrale tagab 6 õpilast ühe klassikomplekti puhul täielikult pedagoogide personalikulu katmise.

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele on põhikoolis klasside täituvuse normiks 24. Seega on järgnevatel aastatel kooli astumas terve valla peale ligikaudu vaid ühe klassikomplekti jagu uusi õpilasi.

Metsapoolse Põhikoolis on lähiaastatel ilmselt möödapääsmatud liitklassid. Häädemeeste Keskkooli gümnaasiumiosas astujate minimaalne arv (20) on eelnevatel aastatel suudetud saavutada, kuigi toimub konkureerimine Pärnu gümnaasiumidega. Riigipoolne rahaeraldus katab erinevatel hinnangutel pedagoogide personalikulud, kui gümnaasiumiklassis on keskmiselt 23 õpilast. Seega on käesoleval ajal gümnaasiumiosas vaja tähelepanu pöörata õpilaste arvu suurendamisele või vähemalt stabiliseerimisele.

Lasteaiakohti arvestades sündivuse vähenemist viimastel aastatel on piisavalt. Kuues olemasolevas lasteaiarühmas on kohti kokku 110 ning hoolekogu otsusega rühmade suurendamise võimalusega koos 128. Üksikud eelkooliealised lapsed on jätkuvalt kodused, peamiseks põhjusteks on transpordiprobleemid kaugematest küladest ja lastevanemate piiratud tööhõive. Koostöös lasteasutuste ja valla sotsiaaltöötajatega on tagatud nende laste arengu ning koolivalmiduse jälgimine. Olulisemateks probleemideks lasteaedades on füüsilise keskkonna jätkuvalt halb olukord ja sellega seotud ettekirjutused kontrollivatelt asutustelt ning vähesed võimalused uute mänguasjade ja õppevahendite muretsemiseks.

Muusikakooliõpilaste arv on viimastel aastatel langenud, olles vahemikus 45 – 65. Õpetajad sõidavad suures osas kohale igapäevaselt Pärnust. Võrreldes avamisega 1992.a. on lisandunud viiuli ja mandoliini ning kitarr ja rahvapillide lisaerialad. Suund on võetud muusikalisele üldharidusele, mis ei keskendu hilisemale kontserttegevusele. Muusikakooli suurimaks



probleemiks on koolihoone mitterahuldav seisukord nii üldiselt kui muusikaõpetuse erivajadusi arvestades (heliisolatsioon, ruumide paigutus, saali väiksus). Huvikoolist saadav muusikaharidus on võimaldanud mitmel õpilasel jätkata haridusteed muusikalist kesk- ja kõrgharidust andvates õppeasutustes.

Noorsootöökorraldamiseks on Häädemeeste huvikeskuse koosseisus loodud avatud noortekeskus (ANK), mis on avatud 20 tundi nädalas ja tegutseb avatud noorsootöö meetodil. Vallas ei ole eraldi noorsootöötajat. Noortetööga tegelevad koolid, kultuuriasutused ja sotsiaalkeskus.

2.7.3. Kultuur ja sport

Häädemeeste valla kultuurielu on koondunud nelja keskusesse. Tuntust on kogunud puhkpilliorkestrid, vokaalansamblid ja rahvatantsurühmad. Kultuuriüritusi korraldatakse seltsimajas, keskkooli aulas, lasteaia saalis, kirikus, suvel vabaõhulaval jm.

Häädemeeste valla piirkonnas on neli raamatukogu ja üks kooliraamatukogu. Rahvaraamatukogud on Häädemeestel, Kablis, Massiarus ja Treimanis, kooliraamatukogu Häädemeeste Keskkoolis. Kõigis raamatukogudes on avatud internetipunktid, kus pakutakse erinevaid lisateenuseid; faks, paljundus- ja koopiatooteid.

Häädemeeste muuseum on munitsipaalmuuseum, mis loodi 1991.aastal. Muuseum asub Häädemeeste alevikus. Muuseum kogub, uurib ja säilitab valla ajaloo-, kultuuri- ja loodusteaduste alast informatsiooni ning esemelist materjali ning korraldab nende tutvustamise ja aitab kaasa paikkonna ajaloolise kultuuriloo säilitamisele. Aastas külastab muuseumi ja muuseumi poolt korraldatud näitusi-üritusi üle 2000 inimese.

Alates 2004.a märtsist asub muuseum eraomandis olevas hoones, milles vallavalitsus rendib muuseumipinda. Museaalid kuuluvad vallale.

Häädemeeste muuseumi filiaaliks olnud Kapten-reeder Jakop Marksoni talumuuseum asub eraomanduses olevas hoones Kablis, kus ka kõik museaalid kuuluvad eraomanikule ja on tänaseks suletud.

Häädemeeste valla spordiliikumise aluseks on tervisespordialane tegevus, millega luuakse võimalikud eeldused ka võistlusspordiks. Head tingimused kehakultuuri harrastamiseks looduses on kõigis piirkondades. Ametlikke tervisespordiradasid pole välja ehitatud, kuid matkarajad sobivad jalutamiseks ja kepikõnniks. Häädemeestel, Massiarus, Treimanis on rajatud pallimänguplatsid.

Vallas on registreeritud 2 spordiklubi: Häädemeeste Spordiselts KAJAK ja Häädemeeste Amburite klubi. Oluliseks eelduseks aktiivsele sporditegevusele on aastal 2003 valminud väga hea pörandaga kaasaegne spordihoone keskkooli juures. 2011 valmis Metsapooli Põhikooli uus spordihoone. Külakeskustes on lihtsamad spordiplatsid. Pallimängudest on populaarsed korvpall, jalgpall, võrkpall. Spordielu paremaks korraldamiseks on moodustatud administraator-sporditöötaja ametikoht spordikeskuse koosseisus. Noortespordiga tegelevad treenerid koolides ning on avatud spordiringid – nii lapsevanemate kui vallaelarve kulul. Mitmed valla noored on asunud treenima Pärnu Linna Spordikoolis või spordiklubides.

Spordirajatised:

- Häädemeeste Spordikeskus (pallimängud, jõusaal, aeroobika, lauatenis)
- Häädemeeste staadion (jalgpall, võrkpall, kergejõustik)
- Häädemeeste Keskkooli võimla
- Häädemeeste keskkooli spordiplats



- Metsapoolse kooli võimla
- Metsapoolse kooli staadion (pallimängud, kergejõustik)
- Lapanina hotelli tenniseväljakud ja võrkpalliplats
- Massiaru kooli spordiplats

2.7.4. Puhke- ja virgestusalad

Pärnumaa väärtuslikumad puhkealad on seotud mere, rannamaastike, metsade ja rabadega, mistõttu kuulub Häädemeeste vald maakonna enimväärtuslike rannikupuhke alade hulka. Puhkemajanduse arenguks on koostatud Rannametsa-Soometsa LKA turismikorralduskava 2003–2010 ja RMK Pärnu–Ikla puhkeala kasutus-korralduskava. Häädemeeste Vallavalitsus on kuulutanud turismiarengu valla üheks prioriteediks. Aastal 1998 koostati Häädemeeste valla turismiarengu programm Phare projekti raames. Rannaäärne puhkepiirkond Pärnust lõuna poole on üks tuntumaid suvitus- ja rannapuhkusepaiku maakonnas. Kõrge männimetsaga kaetud rannaluidete vöönd, millest mere poole jäävad liivarannad, on puhkajate seas populaarne piirkond. Häädemeeste vallas on suvitajate meeliskohaks valla lõunaossa jäävad Kabli, Lemme ja Treimani rannaala. Nendes piirkondades asub ka enamusi piirkonna majutus- ja puhkeasutusi. Puhkepiirkonda väärtustab samuti suvepealinna Pärnu lähedus. Suureneb vaheldust otsivate Pärnu külastajate hulk, kes on Pärnu enda jaoks avastanud ja otsivad uusi paiku ning väljasõitmisvõimalusi. Viimastel aastatel on turistid peale rannapuhkuse avastanud ka loodusväärtused, mille poolest on Häädemeeste piirkond eriti rikas. Populaarne on olnud Rannametsa–Tolkuse looduse õpperada, mis valmis 1998.aastal ja mis on tuntud turismiobjekt nii kohalikele kui ka turistidele. Piirkonda läbib “Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica), tagades siia hea ligipääsu. Oluline turismi arengu soodustamisel on asjaolu, et võrreldes teiste maakonna puhkepiirkondadega on siin suhteliselt hea bussiühendus Pärnuga. Rannametsa–Soometsa LKA turismikorralduskava raames tehtud küsitluse käigus selgus, et Häädemeestel külastavad peamiselt püsikülastajad, kes käivad siin aastast aastasse. Peamiselt hindasid vastanud paikkonna looduslikke ja maaeluga seotud väärtusi ning paigale iseloomulikku vaikust. Suurem osa vastanutest leidis ka samas, et siinsed rannad ei ole kõige atraktiivsemad ning piirkonnas on võimalik harrastada vähemal hulgal meelikõitvaid tegevusi, kui muudes turismipiirkondades. Enamusi siinsetest turismiettevõtetest pakuvad põhiteenusena majutusteenust ning kõrvalteenustena erinevaid vaba aja veetmise võimalusi.

2.7.5. Kirikud, kogudused ja kalmistud



Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik Laiksaare Ristija Johannese kogudus; Massiaru, Häädemeeste vald, 86004 PÄRNUMAA





Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik Treimani Pühade apostlite Peetruse ja Pauluse kogudus;
Treimani, Häädemeeste vald, 86003 PÄRNUMAA



Eesti Kristlik Nelipühi Kirik Kabli kogudus; Kabli,
Häädemeeste vald, 86002 PÄRNUMAA



Eesti Evangeelne Luterlik Kirik Treimani kogudus; Treimani,
Häädemeeste vald, 86003 PÄRNUMAA



Eesti Evangeelne Luterlik Kirik Miikaeli kogudus; Pärnu
mnt. 34, Häädemeeste, 86001 PÄRNUMAA



Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik Häädemeeste
Issandamuutmise kogudus; Kooli 23, Häädemeeste,
86001 PÄRNUMAA

Häädemeeste vallas on valla hallata kokku 4 kalmistut:

- Häädemeeste luteri kalmistu (27000 m²) Häädemeeste alevik;
- Häädemeeste Eesti Apostlik-Õigeusu kalmistu,
- Treimani kalmistu Treimani küla;
- Urissaare kalmistu (15130 m²) Urissaare küla.

Muinsuskaitse all olevad on neist 3 kalmistut:

- Häädemeeste Eesti Apostlik-Õigeusu kalmistu;



- Treimani kalmistu;
- Urissaare kalmistu.

Häädemeeste valla kalmistute haldamist korraldab Häädemeeste Vallavalitsus.

2.8. Tehniline infrastruktuur

Riikliku Teeregistri andmetel on Häädemeeste vallas riigimaanteed on 140,706 km, kohalikke ja avalikus kasutuses olevaid teid on 133,081 km (01.01.2012 seisuga).

Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringus “Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0” on lahendatud Via Baltica trassikoridor Häädemeeste vallas kuni 168,8 km-ni.

Via Baltica trassi äärde jääb mõlemale poole maanteed 10 km ulatuses Luitemaa looduskaitseala. Tegemist on peamiselt Luidete sihtkaitsevööndi, Luitemaa piiranguvööndi ja Maasikaraba sihtkaitsevööndiga, väiksemas ulatuses piirneb maantee Vanamänniku sihtkaitsevööndi ja Võiduküla sihtkaitsevööndiga. Kohati, Tahkuranna ja Häädemeeste valla piiril ning Häädemeeste alevikuga piirneval alal, jääb maantee äärde Luitemaa hoiuala.

Kohalikud teed. Vallateid on kokku üle 100 kilomeetri, need vajavad kõik investeeringuid. Vallateed on kantud Teederegistrisse, toimub protsess nende kandmiseks katastrisse. Toimub protsess erateede avalikuks kasutuselevõtuks ja vastavate lepingute sõlmimine. Valla teed on õhukese kruusakatte ja nõrga liivavalliga, mistõttu nende kandevõime on väike, eriti kevaditi. Aleviku tänavate kvaliteet on rahuldav, puudu on kõnnitee Pärnu maantee (kõrval maantee nr 19331 Rannametsa-Ikla) ääres. Vajalik on jalg- ja jalgrattateede rajamine Rannametsa-Ikla maantee ääres, kus turismiperioodil toimub intensiivne jalgrattaliiklus. Treimani ja Metsapoolse vahel muudab jalg- ja jalgrattatee õpilaste koolitee turvalisemaks. Häädemeeste Vallavolikogu poolt kinnitatud Häädemeeste valla kohalike teede ja avalikuks kasutamiseks määratud erateede nimekiri on toodud lisas 1.

Elektrivõrk. Olemasolevate alajaamade ja kõrgepingeliinidepaiknemine valla territooriumil on toodud üldplaneeringu joonisel.

Elion Ettevõtte AS lõpetas 2009 .aastal Häädemeeste vallas fiiberoptilise sidekaabli paigaldamise alates Tahkuranna piirist Häädemeeste aleviku piirini. 2011 – 2013 toimus Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse eestvõttel ELA 023 Häädemeeste-Kabli-Ikla-Massiaru valguskaabli trassi rajamine.

2011. aastal projekteeriti seitsmes asulas ühisveevärgi ja kanalisatsiooni trasside lahendused.



3. Üldplaneeringus käsitletavad alternatiivid

Häädemeeste valla üldplaneeringu, milles on määratletud maa-alade funktsioonid (sihtotstarbed) ja ruumilised arenguvisionid ning piirangud, lahenduse aluseks on erinevate alternatiivsete lahenduste võrdlemine

0-alternatiiv ehk olukord, kus Häädemeeste valla üldplaneeringut ei kehtestata ning valla ruumilist arengut on võimalik suunata maakonnaplaneeringu, detailplaneeringute ning arengukavade kaudu, reaalselt rakendatav ei ole, kuna Planeerimisseaduse (RT I 2002, 99, 579) kohaselt on kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu koostamine kohustuslik, millest tulenevalt 0 alternatiivi rakendamine ei ole aktsepteeritav.

Alternatiivide võrdlemisel on arvestatud metoodikas loetletud kriteeriume, piirkondlikke erisusi ning elanikkonna soove ja seega tagatakse mitmekülgne areng kogu valla ulatuses.

3.1. Alternatiivide kaalutlemine korduva üleujutusega alade ja ehituskeeluvööndi piiri määramisel

Üldplaneeringu lahenduse leidmisel oli üheks peamiseks küsimuseks, mille juures kaaluti järgnevaid piirkondlikel erisustel põhinevaid alternatiivseid lahendusi:

Häädemeeste aleviku lõunapiirist kuni Vaheliku kraavini kaaluti korduva üleujutusala piiri määramisel järgmiseid alternatiive:

- korduva üleujutusega ala piiri määramisel arvestatakse 1 m kõrgusjoonega.
- korduva üleujutusala piiri määramisel arvestades ajaloolise hoonestuse ja ehitusjoonega, vastavalt, et ehituskeeluvöönd ulatuks ajaloolise hoonestuse ja ehitusjooneni.

Antud piirkonnas puuduvad andmed ja uuringud, mis oleks aluseks korduva üleujutusega ala piiri määramisel. Seega lähtutakse olemasolevatest olukorrast ning korduvalt üleujutatava ala ja ehituskeeluvööndi piiri määramisel arvestatakse 1 m kõrgusjoonega. Lahenduse leidmisel tugineti kohalike elanike ütlustele ja ajaloolisele mälule ning Häädemeeste valla haridus-, kultuuri ja sotsiaalkomisjoni liikmete seisukohtadele. Olemasolevast asustusest mere poole kuni ehituskeeluvööndi piirini saab ehitada ainult rannaniitusid ja karjamaid ning looduskaitselisi tegevusiteenindavaid rajatisi (piirded, tarad, loomade varjualused, vaatetornid). Praktikas on järgitud põhimõtet, et *Linkmani liinist* (vt. *Tasuja kinnistu hoonestuse paiknemist*) mere poole uusi elamuid, tootmis- ja ärihooneid ehitada ei tohiks. Tegemist on ajalooliste rannakarjamaade alaga, seega väärrib kohalike elanike kogemused ja tarkus arvestamist. Nimetatud piirkonnas ei ole lubatud olemasolevast asustusjoonest mere poole jäävale alale uute elamute ja äri- ning tootmishoonete ehitamine.

Alates Vaheliku kraavist kuni Rannametsa jõeni kaaluti korduva üleujutusala piiri määramisel järgmisi alternatiive:

- korduva üleujutusega ala piiri määramisel arvestatakse 1 m kõrgusjoonega.
- arvestatakse Rannametsa kaitsetammiga, vastavalt, et ehituskeeluvöönd ulatuks kaitsetammini.

Lahenduse leidmisel tugineti asjaolule, et Vaheliku kraavist kuni Rannametsa jõeni on asustuse kaitseks üleujutuse eest ehitatud kaitsetamm, valdavalt jääb olemasolev asustus kaitsetammist ida poole. 1970-ndatel Kaitsetammi rajamisel arvestati toimunud üleujutustega ning meretaseme tõusudega ja tormivallist mere poole asuvatel kinnistutel on üleujutusohu



suurem. Ehituskeeld ei laiene hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonele, mis ei jää veekaitsevööndisse.

Põhja pool Rannametsa jõge kaaluti korduva üleujutusala piiri määramisel järgmisi alternatiive:

- lähtutakse olemasolevatest andmetest ja olukorrast ning korduvalt üleujutatava ala ja määramisel arvestatakse 1 m kõrgusjoonega.

- korduva üleujutusala piiri määramisel arvestades ajaloolise hoonestuse ja ehitusjoonega, vastavalt, et ehituskeeluvöönd ulatuks ajaloolise hoonestuse ja ehitusjooneni

Antud piirkonnas korduva üleujutusala piiri määramisel arvestades ajaloolise hoonestuse ja ehitusjoonega, oleks ehituskeeluvööndi ulatus väiksem, kui 1 m kõrgusjoonest määratuna. Rannametsa jõest põhja pool puuduvad andmed ja uuringud, mis oleks aluseks korduva üleujutusega ala piiri määramisel ja üleujutusohu leevendavate kaitserajatiste planeerimisel ja projekteerimisel. Seega põhja pool Rannametsa jõge lähtutakse olemasolevatest andmetest ja olukorrast ning korduvalt üleujutatava ala ja ehituskeeluvööndi piiri määramisel arvestatakse 1 m kõrgusjoonega. Hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonele, mis ei jää veekaitsevööndisse, seega ei ole antud piirkonnas taluõuedes majapidamiseks vajalike ehitiste ja rajatiste ehitamine lubatud.

Antud piirkonnas üleujutusohu leevendab kaitsetammi rajamine, mille asukoha valikuks ja projekteerimiseks on vajalikud eelnevad rakendusuurinud.

3.2. Alternatiivide kaalutlemine tiheasutusalade määramisel

Tiheasutusalade määramisel juures kaaluti järgnevaid alternatiivseid lahendusi:

- Jäada maakonnaplaneeringu lahenduse juurde, millega on määratud Häädemeeste vallas järgmised tiheasutusalad, mis asuvad Häädemeeste alevikus, Rannametsa, Jaagupi, Penu, Kabli, Majaka, Treimani, Metsapoole, Ikla, Massiaru ja Urissaare külates.

- Esitada maakonnaplaneeringu muutmise ettepanek, mis põhineb asutustiheduse, maaüksuste ja hoonete paiknemise analüüsile. Hinnates asutustihedust, maaüksuste ja hoonete paiknemist (vt üldised ehitustingimused, kruntide suurused ja hoonete vahelised kujad haja- ja tiheasustuses) ei oma maakonnaplaneeringuga määratud Rannametsa ja Urissaare tiheasutusalad sellele omaseid tunnuseid (väike hoonestatud kinnistute ja elanike arv), millest tulenevalt ei saa Häädemeeste valla üldplaneeringus nimetatud piirkondasid määrata tiheasutusaladeks. Seoses eeltooduga tehakse Häädemeeste valla üldplaneeringuga ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks.

Rannaalade osaüldplaneeringu alal paiknevat tiheasutust analüüsitakse vastavas planeeringus.

3.3. Rohevõrgustiku täpsustamise alternatiivid.

Peamiseks rohevõrgustiku ja infrastruktuuride konfliktikohaks on "Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica).

Häädemeeste valla rohevõrgustiku peamised tuumalad moodustavad Via Balticast ida poole jäävad metsamassiivid, millest märkimisväärne osa jääb looduskaitsealadele (Nigula looduskaitseala, Litemaa looduskaitseala, Laulaste looduskaitseala). Rohevõrgustiku tuumalana on määratud ka Häädemeeste, Pulgoja ja Rannametsa rannaniidud. Rohevõrgustiku tuumalasid ühendavad rannikupiirkonnaga koridorid. Tallinn-Pärnu-Ikla maantee lõikab



kirde-edelasuunalist lüitemännikut Häädemeeste aleviku külje all, tegu on maakonna väikese tasandirohekoridoriga (K9).

Alternatiiv 0+ mõju rohevõrgustikule määrab ära rohealasad läbiv Tallinn-Pärnu-Ikla maantee, mis on barjääriks loomade liikumisel tugialade vahel. Kummagi alternatiiviga ei ole ette näha tegevusi, mille tagajärjel rohevõrgustikku kuuluvate elupaikade seisund halveneks.

Alternatiiv I+ mõju rohevõrgustikule on kahtlemata negatiivne, sest Tahkuranna ja Häädemeeste valla territooriumi piires on KSH alal väga suur osakaal rohevõrgustikul, mis toetab bioloogilise mitmekesisuse säilimist. Olemasolev Tallinn-Pärnu-Ikla maantee kulgeb läbi roheala või selle lähedalt ja on oluliseks barjääriks loomadele mereäärse ala ja sisemaa vahelisel liikumisel. Alternatiiv I+ korral olemasoleva maantee laiendamisel, koguja- ning jalg-ja jalgrattateede ning rampide rajamisel muutub maantee ületamine loomade poolt sisuliselt võimatuks, mis toob kaasa rohevõrgustiku sidususe vähenemise. Eriti hästi tõuseb esile teemaplaneeringuala lõpuosas Häädemeeste alevikust itta, otse rohekoridorile rajatav eritasandiline liiklussõlm, mis ühendab rajatava I klassi põhimaantee Tõitoja-Häädemeeste kõrvalmaanteega.



4. Üldplaneeringu elluviimisega kaasnevad mõjud

Häädemeeste vald soovib lähtuvalt üldplaneeringust kujundada vallast meeldiva elamise, puhke ja ettevõtluspiirkonna, kus elamine oleks sobitatud senisesse rahulikku miljöösse ning puhkemajandusel ja ka tootmisel ei oleks kahjulikku keskkonnamõju.

4.1. Planeeringu elluviimisel tekkida võiva keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju strateegiline hindamine peab andma hinnangu eeldatavalt olulisevahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, positiivse ja negatiivse mõju kohta keskkonnale, sealhulgas inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele, jäätmetekkele, erinevate mõjude omavahelistele seostele, piiriülesele keskkonnamõjule.

Seadustega määratud maakasutuse kitsendused on esitatud üldplaneeringu kaardil või nendega on arvestatud ülaplaneeringu seletuskirjas. Vastavalt üldplaneeringuga kavandatud tegevustele, tuleneb eeldatav keskkonnamõju eelkõige selle alusel detailplaneeringu kohustuseta aladel maakasutusemuutmisest või ehitamisest või siis detailplaneeringu kohustusega aladel uute detailplaneeringutega arengu kavandamisest. Mõjude hindamisel on analüüsitud üldplaneeringu elluviimisel (ehk reserveeritud juhtfunktsiooniga alade detailplaneeringute läbi kasutusele võtmisest või hajaasustuses ehitustegevuse ja maakorralduse läbiviimisest) eeldatavat tekkidavõivaid olulisemaid mõjusid ning mõjude omavahelisi seoseid.

Üldplaneering ei kavandata oluliselt keskkonda mõjutavaid objekte. Enamiku maade juhtfunktsioonide määramise ja kasutustingimuse seadmise aluseks on varasemad maakonnaplaneeringud, detailplaneeringud ja looduskaitsepiirangud.

4.2. Mõjud looduskeskkonnale, kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura aladele

Planeeringu rakendamisega ei kaasne looduskeskkonnas negatiivseid muudatusi, küll aga toob paljude ettepanekute elluviimine kaasa keskkonnaseisundi parandamise. Planeeringus on kaalutud ja arvestatud asustuse, infrastruktuuri, maakasutuse jm võimalikke mõjusid ning lähtutud nendest alternatiivide valikul. Planeeritavate tegevuste mõjud on looduskeskkonnale positiivsed, mõju ulatus sõltub rakendatavate meetmete edukusest.

Looduskaitsealade säilitamisel ja looduskaitsealade infrastruktuuri arendamisel on oluline positiivne keskkonnamõju looduse, bioloogilise mitmekesisuse ja rohevõrgustiku säilitamise seisukohast.

Looduskaitsealale ning nende vahetusse lähedusse tootmisalasid jm olulise keskkonnamõjuga tegevust valla üldplaneeringuga ei kavandata, mistõttu negatiivseid mõjusid ette näha ei ole.

Üldplaneeringuga kavandatava maakasutuse mõju bioloogilisele mitmekesisusele ei ole oluline, kuna valdavalt on hoonete ja infrastruktuuri ehitamine kavandatud kas olemasoleva asustusega aladele või nende lähedusse. Elamute ehitamine võib avaldada mõningate kasvukohtade või seniste elupaikade kadumisele või muutumisele. Üldplaneeringu lahendus arvestab valdavalt väärtuslike elupaikadega, säilitades need planeeritava alal. Ehitustegevuse mõjud ei ole ulatuslikud ja olulised, vaid pigem paikse tähtsusega.



4.3. Mõjud rohevõrgustikule

Valla üldplaneeringuga on maakonna tasandil määratletud rohevõrgustikku esitatud nii, et võrgustik hõlmaks endas ka vajalikke puhveralasid, seda lähtuvalt soovist piirata ehitustegevust väljaspool üldplaneeringu kaardil määratud arengualasid. Enamuse üldplaneeringus reserveeritud võimalike uute ehitusalade valikul on lähtutud põhimõttest vältida ja/või minimeerida ohtu rohevõrgustiku toimimisele. Seetõttu on valdavalt uued võimalikud hoonestusalad reserveeritud peamiselt kohtadesse, kus ei asu valla jaoks olulisi looduskooslusi ning alad pole osaks toimivast rohevõrgustikust. Samast põhimõttest lähtub sisuliselt ka Häädemeeste valla arenguperspektiiv. Seega võib kokkuvõttes alternatiiv Via Baltica trassikoridoride alternatiivi 0+ mõju rohevõrgustikule pidada neutraalseks või nõrgalt negatiivseks.

4.4. Mõjud rannale ja kaldale

Rannad ja kaldad on oluline ressurss, mida tuleb mõistlikult kasutada. Tihtipeale põrkuvad seal erahuvi omandiõigusena ja avalikud huvid.

Looduskaitseseadus kaitseb randa ja kallast piirangu- ja ehituskeeluvööndiga, mille ulatussiseveekogudel sõltub veekogu pindalast või valgalast.

Planeerimisettepanekus ei ole Liivi lahe ranna ehituskeeluvööndi vähendamist. Küll on määratletud korduva üleujutusega alaks rannikupiirkond Häädemeeste aleviku lõunapiirist kuni valla põhjapiirini, kus vastavalt Looduskaitseseadusele on laienenud ehituskeeluvööndi ulatus. Eelkirjeldatud meetmed on vajalikud ennetamiseks võimalikest üleujutustest tingitud kahjusid ehitistele, samuti ehitistest tulenevat võimalikku reostusohu üleujutuse korral. Häädemeeste kui mereäärse valla jaoks on oluline ka määrata juurdepääsud rannaalale. Uute lautrikohtade loomine ei tohi piirata avaliku juurdepääsu kallasrajale. Lautrikohad ei ole olulise keskkonnamõju allikaks, kuid nende kasutamisel tuleb tagada maade korrashoid, jäätmetekogumine ja liigse tallamise vältimine.

Kokkuvõttes ei kahjusta ÜP elluviimine randade ja kallaste kaitse-eesmärke. Randadel ja kallastel asuvad looduskooslused säilivad, inimtegevusest lähtuvat võimalikku kahjuliku mõju ette näha ei ole, elamumaade käsitus ÜP-s on ranna ja kalda eripära arvestav. Avalike supluskohtade määratlemine tagab ühtlasi vaba liikumise ja juurdepääsu randadele.

4.5. Mõjud sotsiaal-majanduslikule ja kultuurikeskkonnale

Sotsiaal-, majandus-, kultuuri ja looduskeskkond moodustavad meid ümbritseva ökosüsteemi. Samas peab märkima, et eelnimetatud valdkondi iseloomustavad regionaalne ja kohalik eripära ning iseärasused. Üldplaneering koostamise protsessis arvestati eelnimetatut ja alljärgnevalt on esitatud planeeringus kavandatu rakendamisest tulenevad võimalikud majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised mõjud.

Majanduslikud mõjud. Üldplaneeringu ettepanek annab vallale arengu raamid ning üldised suunad ja võimalused:

- seab maakasutuse ja ehitustegevuse keskkonnatingimused;
- toob välja tegevusteks tsoonid ja üldised suunad nende arendamiseks;
- toob arenguvõimalusena esile puhkemajanduse arendamise;



- tõstab piirkonna atraktiivsust nii elanikele kui ettevõtjatele;
- näeb ette ühenduste parandamise ja parkimise korraldamise;
- näeb ette tehnoarajatistega varustatuse parandamise;
- näeb ette tervisespordiga tegelemise võimaldamist ja toetamist;

Sotsiaalsed mõjud. Valla elanikkonna sotsiaalsete vajadustega arvestamine tähendab eelkõige avalike teenuste ja selleks vajalike sotsiaalse infrastruktuuri objektide olemasolu. Avalike teenuste kättesaadavus ja kvaliteet mõjutab oluliselt inimeste elu- ja töökoha valikut. Häädemeeste alevikus on kõik esmatasandi avalikud teenused – lasteaed, gümnaasium, perearst, rahvamaja, apteek, postkontor ja kauplused kättesaadavad. Üldplaneering säilitab olemasolevad sotsiaalse funktsiooniga maa-alad (üldkasutatavate hoonete maa, looduslik puhkehaljasmaa, suplus- ja ujumiskohad jne), seega muutusi sotsiaalse infrastruktuuri osas kaasa ei too.

Küll võivad muutusi põhjustada rahvastikuprotsessid – näiteks laste arvu järsk vähenemine toob kaasavajaduse teha otsused lasteaia ja kooli edasise arengu kohta. Kasutajate vähenemine võib tulevikus mõjutada negatiivselt ka teiste teenustekättesaadavust. Samas tõenäoliselt kasvab Häädemeeste vallas suveelanike (osaaajaelanike) osakaal, millest tulenevalt on määratud loodusliku puhkehaljasmaa juhtfunktsiooniga maa-alad. Kehtestatud on Kabli ja Treimani supelrandade ning Lemme ja Krapu telkimisala osaüldplaneeringud.

Üldplaneeringu elluviimine avaldab järgnevat positiivset sotsiaalset mõju:

- tõstab ala atraktiivsust kuurordipiirkonnana ja rekreatiivalana elanike ja külastajate kõigile vanuserühmadele;
- puhke- ja kultuurfunktsioonide ühitamine tõstab maastiku väärtust;
- peab silmas lastega peredele sotsiaalse infrastruktuuri (koolid, lasteaiaid, huvikeskused jms.) tagamist elukohaeelistuse olulise eeldusena;
- parandab elanike identifitseerumise võimalusi Häädemeeste valla elukeskkonnas;
- soodustab elanike ja valla koostööd ja ühistegevust avaliku ruumi konkreetse arengu määramisel ning arendamisel;
- soodustab elanike suhtlemisvõimalusi ja maa kasutamist;
- parandab tervisespordiobjektide kättesaadavust;
- tõstab keskkonna ruumilist ja kasutuslikku mitmekesisust.

Kultuurilised mõjud. Üldplaneeringu ettepaneku elluviimise positiivne mõju kultuurilisele keskkonnale:

- tagab spordi-, puhke-, kultuuri- ja haridusobjektide avaliku kasutuse, mis võimaldab nende paindliku funktsioneerimise elanikkonna huvides;
- tõstab valla ja külaelanike enesehinnangut;
- toob esile valla mitmekesised loodusväärtused ning seob need kultuuriväärtustega;
- väärtustab rohevõrgustiku ning määratleb puhke- ja virgestusalad;
- Elavdab hooajaliste elanike osalemist kohalikus kultuurielus, millega luuakse täiendavad võimalused kultuuriliste ja vabahariduslike tegevuste harrastamiseks sh koostööks kolmanda sektoriga.



4.6. Mõjud maastikule ning kultuuripärandile

Häädemeeste valla väärtuslikke maastikke ja kultuuripärandit on väärtustatud riigi, maakonna ja valla tasandil. Maakonna tasandil on kultuuripärandit ja maastikke tähtsustatud väärtuslike kultuurimaastike määratlemisega maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused", mis on üheks aluseks ka üldplaneering koostamisel. Üldplaneeringu kehtestamine aitab vältida elamumaade juhuslikku arendamist, mis tagab väärtuslike maastike kaitset ja säilimist.

Väärtuslike maastike kaitse üks eesmärged on eelkõige olemasolevate traditsiooniliste elementide, struktuuride ja maastike säilitamine. Oluline on ka vaadete avamine ning nende säilitamine ning traditsiooniliste elementide ja maakasutuse säilitamine.

Kõige üldisemaks probleemiks on maastikumustri ja maastikuelementide hävimine. Millistel põhjustel ja kui kiiresti need protsessid toimuvad, sõltub väga paljudest asjaoludest või nende kokkusattumisest. Iga konkreetse maastikuga seotud probleeme tuleb arvestada hoolduskava koostamisel.

Konkreetsed ohud, mis juba hetkel ähvardavad väärtuslikke maastikke, on põllumajanduse hääbumine, külade tühjenemine, vanade metsade raie ning ehitustegevus atraktiivsetel rannaaladel.

Maastikku muutvad tegevused on ka hoonete, turismirajatiste ja teede ehitamine, veekogude reguleerimine, maade ümberkruntimine jne.

Kultuurilis-ajaloolisi väärtusi ohustab peamiselt põllumaa söötijätmine ja külade tühjenemine, mis toob kaasa endiste avatud alade võsastumise ning hoonete lagunemise, eelkõige algab see keskustest kaugemale jäävatel äärealadel. Samuti on ohuks uute, konkreetse maastiku kultuur-ajaloolisest taustast lähtuvalt mittesobivate ehituste rajamine. Loodusväärtusi ohustavad nende osade või terviku ülemäärane kasutamine, millega rikutakse ökosüsteemide tasakaalu.

Puhkeväärtusega alasid ohustab rannapiirkondades majanduslik ekspluateerimine (täisehitamine, raied jms), samuti hoolduse puudumine.

Maastiku liigirikkuse otseseks ohuks on võtmebiotoopide alade vähene kaitse ja vähene arvestamine üksikalade planeerimisel

Planeeringus on põhjalikult analüüsitud rohevõrgustiku paiknemist. Rohevõrgustiku paiknemine on esitatud üldplaneeringu joonistel.

Häädemeeste vallas ei piirne Tallinn-Pärnu-Ikla maantee rohevõrgustikku kuuluvate aladega - maakonna suure tasandi rohevõrgustiku tuumalad jäävad ühel pool kaugemale mere äärde ja teisel pool väljapoole maantee sanitaarkaitse vööndit Tolkuse rabasse. Tallinn-Pärnu-Ikla maantee lõikab kirde-edelasuunalist lütemännikut Häädemeeste aleviku külje all, tegu on maakonna väikese tasandi rohekoridoriga.

Lütevöönd jätkub ka Häädemeeste vallas. Häädemeeste vallas jääb Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaantee merepoolsele küljele ligi paarisaja meetri laiune metsala, mille taga on looduslikud rohumaad ja põllumaad. Maantee äärde jääb hajusalt ka elamuid.

Looduslike olude tõttu peab tarastama Tallinn-Pärnu-Ikla maantee ääred Pärnu linnast kuni Häädemeesteni lõikudes, kus maantee piirneb kaitstavate aladega. Maantee äärte tarastamine Lütemaa kaitseala piires võimaldaks ka liikluse turvalisuse.

Kui kavandatava tegevuse elluviimisel arvestatakse maksimaalselt looduskeskkonnaga ja järgitakse üldplaneeringus sätestatud säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu ning edasise planeerimise ning ehitamise tingimusi, saab minimeerida võimaliku negatiivse mõju rohevõrgustiku funktsioneerimisele.



4.7. Mõjud välisõhu kvaliteedile ja kliimamuutustele

Planeeringu rakendamisega kaasnev ehitustegevus avaldab lühiajalist ja lokaalset mõju piirkonna müratasemele. Planeeritavatel tööstusaladel seatakse tootmisele ja ettevõtlusele vastava valdkonna õigusaktidega (välisõhukaitse seadus jm) välisõhukaitset tagavad tingimused. Planeeritava ala õhukvaliteeti ja mürataset mõjutab oluliselt rahvusvahelisel "Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) prognoositav liiklussageduse tõus, mis aga ei sõltu Häädemeeste valla üldplaneeringu rakendamisest. Leevendavaks abinõuks transpordi mõju vähendamiseks õhukvaliteedile ja müratasemele on transpordivahendite tehnoloogiline täiustamine ja keskkonnasõbralike tehnoloogiate arendamine ja rahvusvaheline ja riiklik õiguslik regulatsioon ja järelvalve.

Keskkonnaprobleemide vältimist ja leevendamist saab tagada säästva arengu põhimõtetel baseeruva keskkonnapoliitika ja kokkulepete rakendamisega erinevatel tasanditel - rahvusvahelisel, regionaalsel ja kohalikul. Seejuures ei tohiks alahinnata kohaliku ja regionaalse keskkonnapoliitika tähtsust ja mõju globaalsetele keskkonnamuutustele, lähtudes demokraatlikust kontrollist regionaalsete, riiklike ja rahvusvaheliste otsuste üle

Mõju kliimamuutustele on võimalik kohalikul tasandil suunata läbi säästva arengu põhimõtete rakendamise arendus- ja planeerimistegevuses ning võrgustikupõhises koostöös. Häädemeeste vald allkirjastas Aalborgi kokkuleppe 2006 aastal, mis oli aluseks Aalborgi koostöövõrgustikuga liitumiseks. Aalborgi koostöövõrgustik annab kohalikele omavalitsustele võimaluse osaleda poliitilises otsustusprotsessis ja õigusloomes, millega omandatakse kogemusi ja teadmisi kohaliku elu ja majanduse edendamiseks, tagades loodus- ja kultuurikeskkonna ning kohaliku elulaadi säilimise ning teha koostööd teiste omavalitsustega, valitsusväliste organisatsioonidega jt. partneritega, kes on otsustanud oma tegevuses lähtuda säästva arengu põhimõtetest.

Häädemeeste valla üldplaneering tagab säästva maakasutuse, arvestades seejuures avalikku huvi ja loob arengueeldused mitmetasandiliseks koostööks.

Detailsed meetmed maakasutuse säästvaks planeerimiseks täpsustatakse vajadusel detailplaneeringute koostamisel ja detailplaneeringu protsessiga kaasneva keskkonnamõju hindamise või eksperthinnangute teel.

4.8. Mõjud pinna- ja põhjaveele

Üldplaneeringus on määratud Häädemeeste valla reoveekogumisalad, mille alusel lahendatakse suuremates asulates ning kompaktse asustusega aladel ühisveevärk- ja kanalisatsioon. See vähendab pinna- ja põhjavee ning pinnasele rakendatavat reostuskoormust. Üldplaneeringu järgsed uued arenduspiirkonnad (elamualad, äri- ja tööstus- ja tootmisalad), mis asuvad reoveekogumisalal, peavad kohustuslikus korras ühinema ühiskanalisatsiooniga ja ühisveevõrguga. Asustuse planeerimine kompaktsetel võimaldab kompaktsemalt lahendada ka tehnilist infrastruktuuri. Seda faktorit arvestati algusest peale ka planeeringu lahenduse väljatöötamisel ja valla ruumilise arengu kujundamisel. Hajaasustuses tuleb veevärk ja reoveekäitlus lahendada elanikel endil. Sealjuures tuleb silmas pidada, et peetaks kinni kõigist keskkonkakaitsealsetest nõuetest ja üldplaneeringus sätestatud tingimustest. Pinna- ja põhjavee kvaliteeti mõjutab põllumajanduslik tegevus, ennekõike lautade sõnnikumajandus.



Põllumajanduse intensiivistumist ja sellega kaasnevaid võimalikke mõjusid üldplaneeringu elluviimisel ette näha ei ole. Oluline on, et olemasolevad farmid viiksid oma sõnnikumajandusenõuetele vastavaks ning arvestataks kehtivaid nõudeid.

4.9. Jäätmekäitluse mõjud

Jäätmekäitus on negatiivse keskkonnamõjuga ning selle vähendamiseks on vaja rakendada Häädemeeste valla jäätmekavas loetletud tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust. Jäätmekavaga kavandatud jäätmetekke vähendamine, tekkekohas sortimine ja jäätmete taaskasutamine aitavad kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud. Eesmärk on suurendada taaskasutatava materjali ringlust ning vältida selle ladestumist looduses keskkonnas.

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

4.10. Planeeringu ja tegevuste mõjud

Planeeringuga kavandatud tegevustel võib olla nii positiivseid kui ka negatiivseid mõjusid. Positiivsed on need mõjud, mis aitavad kaasa keskkonna- ja säästva arengu eesmärkide saavutamisele; negatiivsed mõjud on ebasoodsad, mis võivad seotud arengueesmärkide saavutamisel avalduda loodus-, majandus-, sotsiaal-, ja kultuurikeskkonnale.

Analüüsitud on oluliste tegevusvaldkondade mõjusid: tiheasustusalade arendamine, puhkemajanduse, ettevõtluse ja infrastruktuuri arendamine.

Tiheasustusalade rajamisest tulenevad mõjud. Maakonnaplaneeringuga on määratud Häädemeeste vallas järgmised tiheasustusalad, mis asuvad Häädemeeste alevikus, Rannametsa, Jaagupi, Penu, Kabli, Majaka, Treimani, Metsapoole, Ikla, Massiaru ja Urissaare külates. Häädemeeste valla üldplaneeringuga on analüüsitud maakonnaplaneeringuga on määratud tiheasustusaladel asutustihedust, maaüksuste ja hoonete paiknemist, mille alusel Rannametsa ja Urissaare tiheasustusalad ei oma tiheasustusele omaseid tunnuseid ning neid ei määrata üldplaneeringus tiheasustusaladeks. Täiendavalt on planeeritud võimalus Häädemeeste aleviku tiheasustuse laienemiseks Arumetsa külas. Kokkuvõttes Häädemeeste valla üldplaneeringuga ei kavandata uusi olulise mõjuga tiheasustusalasid.

Rannalade osaüldplaneeringu alal paiknevat tiheasustuse mõjusid analüüsitakse vastavas planeeringu keskkonnamõjude strateegilise hindamise raames.

Tiheasustuse positiivsed mõjud

- elukeskkonna kvaliteet ja elamistingimused paranevad
- majandusliku arengu intensiivistub
- ühistranspordi tasuvuse paranemine
- liikumisvõimaluste ja juurdepääsetavuse paranemine

Tiheasustuse negatiivsed mõjud



- loodusmaastiku asendumine tehismaastikuga (looduskoosluste hävimine)
- keskkonnamuutused asustatud kohtade läheduses
- võimalik loodusliku reljeefi muutmine, mõjud pinnasele (mõju avaldavad transport, pinnasetööd, ehitusprahi laokile jätmine)
- kulutuste suurenemine infrastruktuuri rajamiseks
- pinna- ja põhjavete reostusohu suurenemine
- rajatiste ja trasside ehitustööde käigus esinevad lokaalsed mõjud
- mõjud miljööväärtusele ja vaadetele

Puhkemajandusest tulenevad mõjud. Häädemeeste valla arengukavas on seatud üheks prioriteediks puhkemajandus. See sisaldab puhkemajanduseks sobivate alade kasutusevõtmise kõrval kohaliku turismialase väikeettevõtluse ja sellega seonduvate vabaaja teenuste osutamist ja kvalitatiivset arendamist, samuti rannaala kui kuurordipiirkonna arenguperspektiive. See eeldab üldist keskkonnasäästlikkust nii maakasutuses kui ehitamises ning looduskeskkonna väärtustamist.

Valdavalt asuvad puhkemajanduse arengualad rannikupiirkonnas, mille mõjusid analüüsitakse täpsemalt rannaalade osaüldplaneeringus. Üldplaneeringuga kavandatu on eelduseks loodusturismi arendamiseks võttes eelkõige fookusesse olemasolevad objektid.

Turismist ja puhkemajandusest võib tuleneda rannikuelupaikade ja luitekoosluste liigne tallamine ja prahistamine. Ohtra tallamise puhul võivad tundlikumad liigid hävida. Tallamise puhul on leevendavateks meetmeteks inimeste liikumise suunamine vastavatele teedele ja radadele, samuti suunaviitade, infotahvlite, laudteede ja treppide paigaldamine. Jalg- ja kergliikluste planeerimisele ja projekteerimisele tuleb tähelepanu pöörata nii detailplaneeringutes kui ka ehitusprojektides.

Positiivsed mõjud

- puhkekeskkonna kvaliteet ja puhkamise tingimused paranevad
- puhketingimuste paranemine ja puhketeenuste mitmekesistumine suurendab nii valla kui ka teenuse pakkujate tulusid
- toimub piirkonna tuntuse ja maine tõus
- piirkonna puhkeressursside parem kasutamine, elanike ja külaliste vaba aja veetmise võimaluste paranemine
- puhketeenindusfunktsiooni lisandumisel piirkonna majandusliku arengu hoogustumine ja kohaliku elanikkonna tööhõive suurenemine
- koostöö omavalitsuste vahel paraneb (ühine soov piirkonda arendada)
- koostöö Läti Vabariigi piirialaga paraneb (piiriülene koostöö)
- aastaringne puhke- ja rekreatsiooniteenuste pakkumine toob investeeringuid ja teenuste tarbijaid
- paraneb teenuste kvaliteet
- puhke- ja kultuurifunktsioonide ühendamine tõstab piirkonna atraktiivsust ja väärtust

Negatiivsed mõjud

- kaasnev majandusrisk
- parkmetsade, luite- ja liivikualade kahjustamine kontrollimatu kasutamise korral
- turismi arendamine võib osutuda majanduslikult mittetasuvaks (oht, et ehitatud objektid jäävad hooletusse ega leia sihipärast kasutamist)
- pinna- ja põhjavete reostusohu ja suurenemine
- prahistamise suurenemine
- metsatulekahjude ohu suurenemine – külastajate arvukuse kasvuga suureneb risk



- ebasoovitavad muutused kohalike elanike elurütmis seoses puhkajate-kasutajate arvu tõusuga, võimalikud konfliktid

Tootmis- ja kaevandusaladest tulenevad mõjud. Uusi tootmisalasid kavandatakse sobivatesse piirkondadesse, olemasolevate mittekasutatavate tootmisalade kasutuselevõtt korrastab maakasutust ning leevendab mahajäetud ehitiste poolt tekitatud negatiivset mõju. Tootmismaad on planeeritud olemasolevate tootmishoonete aladele, arvestades tootmisega kaasneva mõjuvööndiga ning kavandades puhvertsoonid.

Positiivsed mõjud

- majanduslikust atraktiivsusest ja investeeringutest tulenev võimalik keskkonnakvaliteedi paranemine
- tootmise laiendamisest tulenev tööhõive suurenemine
- piirkonna tuntuse ja maine tõus;
- puhkemajanduslase ettevõtluse mitmekülgsem arendamine ja mitmekesistamine loob tegutsemisvõimalusi ja annab alternatiivse sissetuleku piirkonna elanikele
- positiivne mõju valla elanike arvule ja vanuselisele struktuurile külade taastamine ja arendamine ning maaelu pärandi kaitsmine ja säilitamine

Negatiivsed mõjud

- loodusressursside tarbimise suurenemine (vee tarbimine, jms)
- karjäärade laiendamine metsaalade arvelt
- karjäärade laiendamisest tulenev võimalik mõju jõgede ja ojade veekvaliteedile
- jäätmete teke
- tootmisaladelt tulenev võimalik keskkonnasaaste (eelkõige müra ja õhusaaste) mõju keskkonna kvaliteedile
- looduskeskkonna killustamine võib kahjustada ka neid loomaliike, mis vajavad suurt ühtset elamisala.
- Liikluskoormuse suurenemine

Infrastruktuurist tulenevad mõjud. Üldplaneeringu ellurakendamine mõjutab lisaks konkreetse maa-ala kasutussihotstarbe muutmisele ka teisi valdkondi – transpordi suurenemine, vajadus täiendava tehnilise infrastruktuuri järele. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni lahenduse aluseks on Häädemeeste valla Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukava aastateks 2008-2019. 2011. aastal projekteeriti seitsmes asulas ühisveevärgi ja kanalisatsiooni trasside lahendused.

Olemasolevad reoveekogumisalad koos perspektiivsete reoveekogumisalade ja ühiskanalisatsiooniga kaetava aladega, mis ei ole määratud reoveekogumisaladeks on vastavalt veeseadusele on esitatud üldplaneeringus

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamiseks on koostatud ÜVK arendamise kava koos trasside asukohajoonistega, mille koostamisel on analüüsitud reostuskoormusest tingitud keskkonnamõjusid ja reoveekogumisala ulatuse suurendamise vajadust.

Häädemeeste aleviku piirkond hõlmab tihedasti asustatud Metsa tänavat ning Häädemeeste aleviku keskuses asuvat tööstus- ja ärihoonete piirkonda. Häädemeeste aleviku tööstusala on jäänud keskkonnaregistris määratud reoveekogumisala piiridest välja, kuid tegelikkuses on nimetatud piirkond osalt kanaliseeritud.

Nimetatud alal asuvad kaks kauplusehoonet koos nendes asuvate kontoriruumidega, kaminafirma, saun, endises töökojas paiknevad erinevate ettevõtete tootmisruumid ja projekteeritud päästekeskus. Samas on tulenevalt õigusaktidest arvestatud reoveekogumisala



ulatuse ja reoveekogumisala reostuskoormuse määramisel nii püsielanike kui ka turistide, tööstus- ja muude ettevõtete majandustegevusest tulenevat reostuskoormust.

Elanikel puudub võimalus tarbida kvaliteetset joogivett ning reovee puhastamine ei vasta nõuetele. Vajalik on tagada elanikkonnale kvaliteetne joogivesi ja reovee nõuetekohane käitlemine. Samal ajal on Häädemeeste aleviku põhjavesi nõrgalt kaitstud, millest tulenevalt on piirkonnas väga kõrge reostusohhtlikkus Häädemeeste aleviku vahetus naabruses asuvate kaitstavate loodusobjektide suhtes sh Luitemaa looduskaitseala suhtes, mille veeosa (pinnavesi) pindala on 2 495,0 ha.

Kabli küla piirkonnas puudub ühiskanalisatsioon ja ühisveevärk on amortiseerunud või puudub üldse. Piirkond hõlmab Kabli supelranna piirkonda, tööstuspiirkonda, Kabli küla tihedalt asustatud tänavaid ja küla lõunaosa. Kabli küla tööstusala on jäänud keskkonnaregistris määratud reoveekogumisala piiridest välja, kuid sellel alal asuvad kõik olulised Kabli küla ettevõtted: söevabrik ja ladu, autoremonditöökoda ja autopesula, nn. suusavabrik ja kauplus. Kabli küla lõunaosas puudub ühisveevärk ja kanalisatsioon, elanikel puudub võimalus tarbida kvaliteetset joogivett ning reovee puhastamine ei vasta nõuetele. Vajalik on tagada elanikkonnale kvaliteetne joogivesi ja reovee nõuetekohane käitlemine.

Kabli külas on põhjavesi kaitsmata või nõrgalt kaitstud. Kabli reoveekogumisala vahetus naabruses on Kabli looduskaitseala (registrikood: KLO1000333). Kabli looduskaitseala maismaa pindala on 5,4 ha, veeosa pindala on 727,8 ha, pindala kokku: 733,2 ha

Treimani küla piirkonnas, mille osas esitatakse ettepanek reoveekogumisala muutmiseks on ühisveevärk ja kanalisatsioon amortiseerunud. Nimetatud piirkonda jäävad 12 korteriga kortermaja, rahvamaja (sh raamatukogu ja infopunkt) ja toitlustusasutus, mis on jäänud keskkonnaregistris määratud reoveekogumisala piiridest välja, kuid tegelikkuses on nimetatud piirkond osalt kanaliseeritud ja selle reostuskoormusega on arvestatud.

Treimani külas on põhjavesi suhteliselt kaitstud või kaitstud. Treimani reoveekogumisala vahetus naabruses on Orajõe hoiuala (registrikood: KLO2000275). Vajalik on tagada elanikkonnale kvaliteetne joogivesi ja reovee nõuetekohane käitlemine, mis väldiks ka reostusohu Orajõe hoiuala suhtes.

Reoveekogumisala piiride muutmisel on arvestatud liitujate arvu suurenemisega ja leibkondade võimalustega ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse eest tasumiseks. Teostatud majandus- ja finantsanalüüsi kohaselt ei ületa ühe leibkonnaliikme kulutused ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenusele 4% Pärnu maakonna ühe leibkonnaliikme aasta keskmisest netosissetulekust (vt Häädemeeste valla ÜVK arendamise kava tasuvusuuring).

Infrastruktuuri arendamise positiivsed mõjud:

- pinna- ja põhjaveekvaliteedi kaitse läbi reovee süsteemse kogumise ja äraveo või kanalisatsioonitorustike väljaehitamise teel.
- keskkonna- ja terviseriski vähenemine
- joogiveekvaliteedi paranemine ja veekadude vähendamine seoses trasside uuendamisega

Infrastruktuuri arendamise negatiivsed mõjud:

- Via Baltica liiklusintensiivsuse tõus suurendab saastekoormust
- lokaalsed mõjud ja häiringud rajatiste ja trasside ehitustööde käigus
- maakasutuskitsendused tehnorajatiste kaitsevööndis

Maavarade kaevandamisel on oluline lähtuda säästlikku kaevandamise printsiibist. Rekultiveerimisel on soovitatav rajada spordi ja puhkealasid või atraktsioone. Arendajal on kohustus karjäärid pärast varude ammendumist viivitamatult rekultiveerida.



4.11. Erinevate mõjude omavahelised seosed ja piiriülese keskkonnamõju puudumine

Keskkonnale avalduv mõju võib olla mitmemõõtmeline ja erineva ulatusega. Planeeringulahenduse koostamisel ja meetodite valikul on arvestatud planeeringu rakendamisest tulenevate võimalike mõjude ulatust ja seoseid. Erinevatel mõjudel negatiivseid sünergilisi toimeid ette näha ei ole. Piiriülene keskkonnamõju puudub. Konkreetsed detailsed ja objektiivsed hinnangud mõjude ulatusele täpsustatakse vajadusel detailplaneeringute koostamisega.



5. Üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmete ja mõõdetavate indikaatorite kirjeldus

Keskkonnaseire korraldamine on reguleeritud „Keskkonnaseire seadusega”, mis võeti vastu 20. jaanuaril 1999. a. (RKs RT I 1999, 10, 154).

Planeeringuga elluviimisega kaasneva võimaliku keskkonnamõju seire aluseks on erinevate tasandite keskkonnaseire andmete kasutamine ja analüüsimine:

- riiklik keskkonnaseire (riigi eelarvest finantseeritav seire, mis keskendub vee ja õhukvaliteedi ning eluslooduse muutuste jälgimisele;
- kohaliku omavalitsuse keskkonnaseire (finantseeritakse riigi ja/või kohaliku omavalitsuse eelarvest, tugineb omavalitsuse keskkonnakorralduse kavadele;
- ettevõtte keskkonnaseire (vabatahtlikult, keskkonnaloa või ettevõtte keskkonnajuhtimissüsteemi poolt ettenähtud mahus ettevõtja poolt ettevõtte eelarvest)

Keskkonnaseire indikaatorid määratakse konkreetsete keskkonnaseire programmide raames. Seireandmed on võimalik kasutada Häädemeeste rannikupiirkonnas toimuvate protsesside ja seoste hindamisel ning arvestada detailplaneeringute koostamisel ja looduskaitseliste tegevuste kavandamisel ja korraldamisel.

Keskkonda mõjutavate tegevuste aluseks on detailplaneeringud (vajadusel viiakse läbi detailplaneerimise protsessi käigus keskkonnamõju strateegiline hindamine) ja tegevusload sh. keskkonnaloa, kus vajadusel määratakse arendajapoolne seirevajadus ja kohustus.



6. Üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed

Olulisemate keskkonnamõjudega piirkond on Liivi lahe rannikuäärne ala, kus läbi kehtestatud detailplaneeringute on rohevõrgustik lõhutatud väiksemateks tükkideks. Luitemaa looduskaitseala piirkonnas võib kaitse-eesmärkide tagamist negatiivselt mõjutada Tallinn-Pärnu-Ikla maantee rekonstrueerimine. Sellest lähtuvalt tuleks olemasoleva liikluslahenduse parandamiseks leida nii sotsiaalsest kui looduskeskkonna aspektist lähtuvalt parim võimalik lahendus, milleks on olemasoleva maantee laiendamine. Teadliku valiku tegemine ning kohe algusest peale ratsionaalse ja pikalt toimiva lahenduse leidmine ning elluviimine on seda olulisem, et tegu on tundliku ja ainulaadse looduskeskkonnaga.

Selgitamaks täpsemad võimalikud negatiivsed keskkonnamõjud viiakse vajadusel läbi projektitasemel keskkonnamõju hindamine.

Muude arendustegevuste mõjud ei ole tõenäoliselt samavõrd olulise keskkonnamõjuga. Samas, erinevad arendusprojektid, mida viiakse ellu vastavalt üldplaneeringule, võivad olla lokaalseid mõjusid põhjustavad. Lokaalset mõju aitab vältida ja/või ennetada ennekõike üldplaneeringus määratud reeglitest ja keskkonnatingimustest kinni pidamine ja üldplaneeringu muutmise vältimine.

Detailplaneeringute koostamisel tuleb tähelepanu alla seada oluliste keskkonnamõjude selgitamine ja keskkonnatingimuste sätestamine ning hilisemal projekteerimisel ja ehitamisel seire läbiviimine sh on vajalik kontrollida keskkonnatingimuste täitmist enne ehitus- või kasutusloa väljastamist.



7. Avalikkuse kaasamine KSH protsessi.

Häädemeeste valla üldplaneeringu ja KSH koostamise käigus on viidud läbi kolm (neist kaks avalikku) arutelu/seminari.

Esimene arutelu (29.09.2005) toimus rühmatööna vallavalitsuse, maavalitsuse ja erinevate ametkondade ametnikele, et kaardistada lähteprobleeme ja valmistada ette probleemküsimusi esimesel avalikul arutelul kaalumiseks. Töörühm töötas aluskaardil/kontuurkaardil, millele iga ametkond kandis peale olulisemad probleemkohad.

Lähteseisukohtade avalikul arutelul (7.10.2005) tutvustati algatatud üldplaneeringu lähteseisukohti ning elanikel ning arendajatel oli võimalik peale kanda ettevalmistatud aluskaartidele neile olulisi probleeme.

Teisel avalikul arutelul (10.03.2006) tutvustati eskiislahendusi ja KSH programmi ning korraldati küsitlus ehitustingimuste määramiseks.

2007.a. jooksul korraldati mitmeid arutelusid seoses üldplaneeringu täiendamisega rohevõrgustiku osas ning vajadusega määratleda piir korduvalt ülejutatavatele aladele. Sisse viidi mitmeid planeerimisprotsessi käigus laekunud kodanike ettepanekuid.

Üldplaneeringu ja KSH koostamisel osalesid Häädemeeste valla elanikud (lähteseisukohtade ja üldplaneeringu eskiislahenduse ning avalikustamisel toimunud arutelud), Pärnu Maavalitsuse ja Keskkonnaameti spetsialistid, Häädemeeste vallavolikogu liikmed ning valla ametnikud ja spetsialistid.

Üldplaneeringu KSH avalikustamine toimus jaanuaris 2008 ja kolmas avalik arutelu toimus 2008. aasta märtsis.

Häädemeeste valla üldplaneeringu ja KSH täiendamiseks ja parandamiseks ning koostöö edasiseks edukaks toimimiseks on moodustatud töörühm, milles osalevad Pärnu Maavalitsuse, Keskkonnaameti ja kohaliku omavalitsuse esindajad. 28.11.2011 toimus töögrupi arutelu planeeringu täiendamiseks ja parandamiseks ning edasiseks menetlemiseks.



8. Mõjude hindamise kokkuvõte

Häädemeeste valla üldplaneeringu koostamisel ja planeeringuprotsessis on kaalutud erinevaid alternatiivseid lahendusi ning arvestatud planeeringuga kavandatava tegevuse võimalike mõjudega. Lahendus on kooskõlas Pärnu maakonnaplaneeringuga, arengukavade ja kehtivate õigusaktidega.

Häädemeeste valla üldplaneeringust tuleneb valdavalt positiivne mõju valla looduslikule, sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule keskkonnale.

Täpsustamist vajab võimaliku Rail Baltica trassiga kaasnev keskkonnamõju.

Häädemeeste valla üldplaneeringus kavandavad tegevused ei oma negatiivset mõju ning üldplaneering lähtub pikaajalistest positiivsetest elukeskkonna parendamise eesmärkidest ning säästva arengu põhimõtetest.



Kasutatud materjalid

Lass, J. Ruumiline planeerimine.

http://www.siseministerium.ee/public/ruumiline_planeerimine.pdf

BSR INTERREG III B project “Promoting Spatial Development by Creating COMmon MINdscales - COMMIN” ESTONIA

http://commin.org/upload/Estonia/EE_Planning_System_in_Estonian.pdf

Kümne Balti mere piirkonna riigi valitsustevaheliste multilateraalse organisatsiooni VASAB 2010. Kättesaadav aadressil

http://www.vasab.org/conference/upload/dokumenti/vasab_vilnius_declaration_2009final.pdf

Põder, T 2005. Keskkonnamõju ja keskkonnariski hindamine.

<http://www.viru.peipsi.envir.ee/file/KMHkasiraamat.pdf>

Glasson, J., Therivel, R. and Chadwick, A. (2005) Introduction to Environmental Impact Assessment, 3rd edition, UCL Press, London.

Noble, B. (2006) Introduction to Environmental Impact Assessment: a guide to principles and practice, OUP, Oxford.

Pukk, T. Häädemeeste: Häädemeeste läbi aegade ... / Tiiu Pukk ; [toimetanud Karmen Almers ja Milvi Männik; English text written by Toomas Abel, edited by Kristopher Rikken ; kujundanud Kaarin Kaaviste]. - Häädemeeste : Häädemeeste Muuseum, 2009. - 167 lk.

Muinsuskaitseamet, 2012. Eesti 20. sajandi arhitektuuri inventeerimine.

<http://www.muinas.ee/muinsuskaitsetegevus/projektid/arhitektuuri-inventeerimine>



LISAD

LISA 1. Häädemeeste valla kohalike teede ja avalikuks kasutamiseks määratud erateede nimekiri